SEPTEMBER 2019 | ROČNÍK I. - MESAČNÍK | ZADARMO noviny@stupava.sk

STUPAVSKÉ NOVINY

Dni zelá

Zelé sa v Stupave pestuje od nepamäti. Ešte stále žijú v našom mestečku pamätníci, ktorí zažili Apoštola, teda bývalú Stupavskú konzerváreň. Napriek tomu, že bola v roku 1953 znárodnená a dnes už stojí len posledný kúsok jej murovaného plota, Stupavská kapusta má stále svoju váhu a zachováva si svoje meno. Získava sa mliečnym kvasením surovej bielej kapusty a musí byť vypestovaná v našej vymedzenej zemepisnej oblasti, bez pridania akýchkoľvek konzervačných látok.

Zelé si prichádzajú kúpiť ľudia nielen z okolitých miest a obcí, ale aj z väčšej diaľky, čo vidno podľa špz áut parkujúcich na hlavnej ceste v Stupave-Máste. *„Chodzá sem na zelé, lebo tady je najlepší“*, tvrdia miestni. „Prodaj zelá“ priamo z dvora má v Stupave-Máste dodnes neopakovateľnú atmosféru, táto už takmer historická tradícia presahuje niekoľko generácií. Radosť sledovať usilovných Mášťanov, ako vyberajú a čistia hlavičky zelá na rezanie, či naberajú zákazníkom kvasené zelé zo suda. Zvlášť v sobotu, keď sa do predaja neraz zapojí aj blízka rodina či priatelia, je cítiť z nejedného dvora úprimnú pohodu.

Pristavené vlečky, alebo modernejšie prepravky se zelím (nemyslíme tie načierno dovezené z iného regiónu…), pravidelne sa opakujúce tlmené hučanie mašín na rezanie a vŕtanie zelá a k tomu nemenej pravidelne sa opakujúce otázky smerom do radu čakajúcich zákazníkov: *„Co si prosíte, rezané alebo kvasené? Kolko kilo? Do sáčku, do kýblika? Kolko huaviček?“*

Prvý októbrový víkend patrí Dňom zelá, ktoré dlhodobo patria medzi najväčšie festivaly na Záhorí. V týchto dňoch vrcholí príprava už ich 23. ročníka. Hlavnou myšlienkou je zachovať tradície regiónu Záhorie, propagovať tradičné pestovanie a spracovanie kapusty, prezentovať miestne súbory, združenia. Predstaviť remeslá a kultúrne pamiatky. V neposlednom rade aj miestne kulinárske špeciality.

O zachovanie a zveľaďovanie jedinečnej tradície zelá pre ďalšie generácie je popri iných aktivitách hlavným predmetom činnosti občianskeho združenia Mástsky potravinový spolok v Stupave. Ako nám prezradil predseda spolku Jozef Fabián, jedným z prostriedkov, ako to dosiahnuť, je aj trvalá podpora značky „Stupavské zelé“.

„Keď sa nám 11. mája 2017 podarilo získať od Európskej komisie Chránené označenie pôvodu (CHOP), tešili sme sa, že vznikne nová komunita, ktorá bude ďalej šíriť kvalitu a nezameniteľné vlastnosti stupavskej kyslej kapusty, všeobecne známej ako Stupavské zelé, ktoré musí byť výlučne viazané na osobité zemepisné prostredie a všetky etapy výroby realizované vo vymedzenej zemepisnej oblasti.“

Ako získať Chránené označenie pôvodu?

Pre všetkých prvovýrobcov a záujemcov o prvovýrobu tradičnej stupavskej kyslej kapusty predávanej z dvora ponúka Mástsky potravinový spolok v Stupave (MPSS) stručný postup pridelenia a podmienky používania značky Chránené označenie pôvodu (CHOP) pre výrobok STUPAVSKÉ ZELÉ, podľa ktorých je každý žiadateľ o užívanie označenia STUPAVSKÉ ZELÉ (CHOP) povinný:

- oboznámiť sa s Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2017/791, ktorým sa do registra chránených označení pôvodu zapisuje názov STUPAVSKÉ ZELÉ (CHOP), najmä s obsahom Špecifikácie výrobku a dodržiavať ustanovenia tohto nariadenia pri výrobe výrobku (všetky dokumenty záujemcom poskytne MPSS),

Pokračovanie na strane 10

Editoriál

Ulice v Máste začínajú pomaly zdobiť vozy s kapustou a tekvicami. Naši kapustári už majú naložené kade, aby mohli pokryť dopyt po tom najtradičnejšom, čo doma máme. Najväčšia udalosť celého roka v našom meste je už predo dvermi.

Dni zelá nie sú len slávnosti kapusty, ale aj dobrej hudby, jedla a v neposlednom rade príjemných stretnutí. Stupava na jeden víkend privíta tisíce návštevníkov z rôznych kútov Slovenska, pretože Stupavské zelé je dnes značka, ktorá patrí už k našim národným pokladom.

Len nedávno sa opäť otvorili brány základnej školy, tretej najväčšej na Slovensku, ktorá sa cez prázdniny rozrástla o nadstavbu modulovej školy. A Stupavské noviny boli pri tom. Rovnako sme nechýbali ani na zasadnutí mimoriadnej rady školy a vyspovedali sme špičkového šéfkuchára, ktorý varí práve pre naše deti.

Prajeme vám príjemne prežité Dni zelá, nech sú plné stretnutí, radosti a pohody. Nezabudnite však, že tento sviatok nie je len o cigánskej, koncertoch či nákupoch, ale že je najmä o tradícii Stupavského zelá!

rr

2

ŠKOLSTVO
Ako sme školu stavali

4

ČO VÁS PÁLI
Dokedy bude Stupava rozkopaná?

26

ŠPORT
Stupava MTB Sprint

27

RECEPT
Kapustníky

Ako sme školu stavali...

Jednou z najvýznamnejších priorít mesta v tomto roku bolo zrealizovať nadstavbu modulovej školy, ktorá by aspoň dočasne vyriešila kritický stav nedostatočnej kapacity základnej školy. Vzhľadom na podmienky a obmedzenia, ktoré boli dané (čas výstavby iba cez prázdniny, nutnosť verejného obstarávania), veľmi som neveril, že sa všetko podarí tak, ako bolo naplánované.

Projektová dokumentácia nadstavby modulovej školy bola hotová už dávnejšie a mali sme aj platné stavebné povolenie, takže bolo potrebné nájsť ešte zhotoviteľa stavby. Investične šlo o podlimitnú zákazku, čo znamenalo, že výzva na predkladanie ponúk musela byť zverejnená vo vestníku verejného obstarávania – „zabijáku“ samospráv...

Našou snahou bolo vysúťažiť zhotoviteľa stavby čo najskôr. Takéto „veľké“ verejné obstarávanie nie je totiž žiadna „brnkačka“. Je to komplikovaný proces s množstvom detailov a zákonných lehôt. Našťastie, ako zhotoviteľa stavby sa nám podarilo vysúťažiť tú istú firmu, ktorá stavala spodnú časť modulovej školy. Našťastie preto, lebo nakoniec sa ukázalo, že na slovenské pomery prebiehali práce priam ukážkovo. A to i napriek tomu, že skoro dva týždne po vyprataní modulovej školy sa na stavbe nič nedialo a my sme začali byť trochu nervózni. Od nástupu pracovníkov dodávateľa sa však práce rozbehli. Za pár týždňov druhé podlažie stálo. Musím povedať, že som bol veľmi príjemne prekvapený. Dva dni pred kolaudáciou bola budova prakticky hotová. Priebeh prác nám kontroloval autorizovaný stavebný dozor, takže aj po technickej stránke by mala byť stavba v absolútnom poriadku.

Kolaudácia

Napokon všetko záležalo od toho, ako rýchlo budeme mať právoplatné kolaudačné rozhodnutie. Kolaudácia sa uskutočnila 27.8, právoplatnosť rozhodnutia však už nezávisela od nás, ale od rôznych orgánov a stavebného úradu. V každom prípade, ak by aj došlo k drobnému posunutiu termínu užívania priestorov modulovej školy, bolo by to úplne marginálne. Našťastie, práve v prvý deň školského roka sme toto rozhodnutie dostali. S priebehom celej výstavby, ktorá sa vzhľadom na možnosti a podmienky rýchlejšie ani zrealizovať nedala, môžeme byť preto maximálne spokojní. Najdôležitejšia správa pre všetkých rodičov tak znie, že aj napriek kuvičím hlasom dvojzmenné vyučovanie nebude!

Neposlušný peň

Na ilustráciu, čo všetko treba pri stavbe riešiť, s čím nerátate, spomeniem ešte jednu zaujímavosť. Vchod do modulovej školy sa presunul na opačný koniec budovy. Od vchodových dverí po cestu bolo treba vybudovať chodník zo zámkovej dlažby. Zrazu sme však zistili, že do plánovanej trasy zasahuje trochu obrovský peň po vypílenom strome. Otázka bola, čo s ním, lebo korene takéhoto stromu musia byť gigantické.

Najprv sme hútali, ako ho zlikvidovať. Problémom sa javili najmä garáže stojace v bezprostrednej blízkosti. Ďalším problémom bolo, že akékoľvek mechanické odstraňovanie takejto veľkej masy dreva je extrémne náročné, najmä ak v tesnej blízkosti niečo zavadzia. Bežne sa takéto problémy riešia odstreľovaním trhavinou. V našom prípade to však bolo nemysliteľné.

Tak sme hútali a hútali, až niekoho napadlo nechať ten peň tam. Čiastočne ho zrezať, zarovnať do roviny a osadiť naň drevenú lavičku. Zo šírky chodníka tak ubudlo nakoniec minimum, peň sa zarovnal, očistil a dnes slúži ako pekná lavička. Myslím, že to je celkom „cool“ riešenie.

Ing. Boris Kačáni
vedúci oddelenia územného rozvoja
a životného prostredia MsÚ
Foto: Peter Kubička

Prvé zvonenie

Po dvoch mesiacoch sa brány školy otvorili opäť, aby sme privítali žiakov v novom školskom roku. S úsmevom na tvári sme čakali najmä na našich najmenších prváčikov, ktorí boli plní očakávania, že sa naučia písať prvé písmenká, čítať prvé slová a nájdu si nové kamarátstva.Všetkým žiakom prajeme úspešný školský rok 2019/2020.

Mgr. Zuzana Šimková,
ZŠ kpt. J. Nálepku v Stupave
Foto: Peter Kubička

Mimoriadne zasadnutie rady školy

Mimoriadne zasadnutie rady školy, ktoré sa uskutočnilo 26. augusta v školskej jedálni na podnet Daniela Jančára, člena rady školy, vyvolalo pomerne veľký záujem verejnosti. Vďaka informáciám na sociálnych sieťach sa prišlo naň pozrieť viac ako stodvadsať ľudí. Okrem deviatich členov rady a vedenia školy sa na zasadnutí zúčastnil aj primátor mesta Peter Novisedlák.

Kritika nového vedenia

Prvým bodom programu bolo Zhodnotenie aktivít a činnosti novej riaditeľky Základnej školy. Daniel Jančár, člen rady školy, predniesol svoju pomerne kritickú správu na adresu vedenia školy, ktorá obsahovala viacero bodov. Najrozoberanejším problémom boli nezhody medzi novým vedením školy a hádzanármi. Nie je žiadnym tajomstvom, že posledné mesiace vládne medzi nimi pomerne napätá atmosféra, a to najmä kvôli problému, ktorý nastal počas druhého júlového týždňa, keď bol obmedzený vstup slovenskej a islandskej dievčenskej kadetskej reprezentácie v hádzanej do šatní a športovej haly. Riaditeľka školy Zuzana Šimková na túto skutočnosť reagovala: *„V júni dalo staré vedenie školy na stránku oznam, že v letných mesiacoch budú uzatvorené športoviská na základe príprav na malovanie a dezinfekciu. Šatne neboli spôsobilé na prenájom, nakoľko tam už niekoľko mesiacov pretrvávala pleseň. Mali sa tiež vykonávať rekonštrukčné práce, nadstavba školy, takže to nebolo vhodné ani z hľadiska bezpečnosti.“* Zápas sa v hale nakoniec uskutočnil, ale bez prítomnosti verejnosti. Hlavný problém však Jančár videl v podpise zmluvy na prenájom haly pre florbalový kemp, ktorý sa uskutočnil v tretí júlový týždeň. Adresoval vedeniu školy otázku, z akého dôvodu mala slovenská a islandská kadetská reprezentácia znemožnené používanie haly, keď zmluva na florbalový kemp bola uzatvorená 15. júla a florbalisti mohli halu využívať v plnom rozsahu. Nové vedenie argumentovalo, že zmluva s florbalistami bola dohodnutá ešte z predchádzajúcim vedením školy, čo potvrdila aj prednostka mestského úradu Daniela Vašinová. Zároveň vysvetlila, ako podpisovanie zmlúv procesne funguje, že aj keď predchádzajúca riaditeľka školy mala zmluvu pripravenú a podpísanú už v júni, druhá zmluvná strana podpísala zmluvu až 15. júla. Prednostka ešte skôr pána Jančára upozornila, že nová pani riaditeľka je vo funkcii zhruba mesiac a pol v čase prebiehajúcich prázdnin. Nakoľko väčšina bodov hodnotiacej správy Daniela Jančára prevažovali kompetencie rady školy, prijali členovia rady školy uznesenie, že pán Jančár spíše všetky podnety týkajúce sa kontroly hospodárenia školy a pošle ich zriaďovateľovi, aby sa nimi mohla zaoberať kontrolórka mesta.

Hádzaná ako zdroj príjmov

K slovu sa dostali aj hostia mimoriadneho zasadnutia rady školy Rudolf Draškovič a Svätozár Prokeš. Slovenský zväz hádzanej si podľa nich chcel prenajať halu na sústredenie reprezentácie kadetiek od 1.7. do 9.7.2019, vedenie školy však hádzanárom vyhovelo len čiastočne, a to do 7.7.2019 s tým, že nemôžu používať šatne ani tribúnu.

Situáciu zo svojho uhla pohľadu vysvetlil pán Draškovič: *„Bolo nám povedané, že sa tam bude robiť elektrika a malovka, ale nič sa tam nerobilo. Malovalo sa až potom.“*

Svätozár Prokeš označil rozhodnutie pani riaditeľky dokonca za medzinárodnú blamáž. Doplnil, že napätú situáciu s vedením školy sa snažili hádzanári riešiť aj na spoločnom stretnutí s vedením mesta. Veľa vecí si vysvetlili, niečo im bolo prisľúbené, avšak ostalo len pri sľuboch. *„Každopádne môžem konštatovať, že hádzaná a činnosť nás hádzanárov na tejto škole, ktorí sme tu učitelia, nie je v najvyššej miere podporovaná, aj keď sa to verejne deklaruje.“* Svätozár Prokeš ďalej doplnil, že škola má rovnaký zisk z tried so športovým zameraním ako z clicloových tried a že len za posledný polrok Slovenský zväz hádzanej zaplatil škole za prenájmy priestorov 2500 €. *„Počas predchádzajúcich dvoch rokov sme boli iniciátormi toho, aby mala škola z prenájmu športovísk peniaze. Minulý rok to prinieslo 52 000 €. A pani riaditeľka ešte ani nenastúpila do funkcie a odvolala ma z pozície toho, kto mal sprostredkovanie prenájmu na starosti. Vnímam to ako boj proti mojej osobe a ‚bohužiaľ, je do toho zatiahnutá aj hádzaná,“* skonštatoval Prokeš.

Iný uhoľ pohľadu vniesol do problému v rámci záverečnej diskusie zástupca futbalu, ktorý poukázal na zjavný konflikt záujmov pri rozdeľovaní športovísk, keď boli v rukách hádzanárov. Športová hala sa stavala pre 3 nosné športy – hádzanú, futbal a florbal, v značnej miere je však využívaná najmä hádzanármi. Pani riaditeľka neskôr v rámci diskusie ešte doplnila, že minulý rok bola hala prenajímaná aj družstvám zo Záhorskej Bystrice za sumu 35 € za hodinu, no vzhľadom na to, že Záhorská Bystrica má postavenú už vlastnú halu, budú ju využívať hlavne stupavské kluby za 5 € za hodinu. *„Pokiaľ to bude pokryté našimi stupavskými klubmi, je treba vedieť, že príjem z prenájmov športovísk bude určite nižší,“* vysvetlila Zuzana Šimková.

Klíma v riaditeľni, ale aj clil

Jednou z ďalších tém zasadnutia rady školy bola inštalácia klimatizačných jednotiek v priestoroch kancelárií riaditeľky a zástupcov školy. Pani riaditeľka uviedla, že išlo o dar, bližšie však odmietla špecifikovať, kto klimatizáciu daroval, a uviedla, že potrebné informácie budú zverejnené na stránke školy. Neskôr, v rámci diskusie, priznala, že klímu darovalo OZ Angličtina, ktoré zabezpečuje anglicky zamerané triedy.

Rada školy schválila odporúčanie, aby pani riaditeľka prerokovala s pani Marčekovou (OZ Angličtina) výšku mesačného poplatku v clilových triedach. Pán Jančár totiž upozornil, že zmluva s OZ Angličtina sa nemenila a nezvyšovala sa ani suma, ktorú vo forme darov poskytuje toto združenie škole napriek tomu, že počet tried s clilovou metódou sa každým rokom zvyšoval. Ako potvrdila riaditeľka školy, v súčasnosti sa pripravuje nová zmluva s OZ Angličtina, ktorá špecifikuje, že OZ Angličtina poskytne škole vo forme finančných, alebo nefinančných darov za každú otvorenú anglickú triedu 1000 Eur. Keďže sa v školskom roku 2019/2020 otvára 16 tried s rozšírenou výučbou anglického jazyka, pôjde o sumu 16-tisíc Eur. Popoludňajšia výučba na druhom stupni v týchto triedach bude spadať do krúžkovej činnosti, za ktorú bude OZ Angličtina platiť prenájom priestorov.

Namiesto nadstavby ďalšia modulovka

Ďalším z bodov zasadnutia bolo rozširovanie kapacít základnej školy. Primátor mesta Peter Novisedlák prítomných informoval o aktuálnom stave novopostavenej modulovej školy, vďaka ktorej sa úspešne podarilo odvrátiť hrozbu dvojzmennej prevádzky minimálne o dva roky.

„Štúdia realizovateľnosti rozšírenia kapacity základnej školy priniesla v podstate dve riešenia. Prvým je nadstavenie „háčka“ buď v polovičnom profile, čo je 8 tried, alebo v plnom profile, čo je 19 tried. Alebo popri starej škole postaviť ešte novú školu zhruba za päť miliónov eur. My sme teda inklinovali k nadstaveniu háčka. V lete som sa mal možnosť rozprávať s viacerými stavebníkmi, ktorí mi povedali, že je to pomerne veľké riziko. Musela by sa zabezpečiť statika, zhodiť všetko až po preklady, muselo by sa tam robiť schodisko, všetko napojiť na staré siete a rozvody. Je to zásah do starej budovy. Preto som chcel s radou školy i zastupiteľstvom prerokovať ešte jednu možnosť – aby sme išli do stavby takejto istej modulovej školy, ale aj s úponovou telocvičňou, alebo s celou telocvičňou pozdĺž budovy starej školy, ktorú by sme spojili s už existujúcou modulovou školou. Vieme to urobiť za tri mesiace.“

Ďalej primátor vysvetlil rozdiel vo financovaní jednotlivých projektov. Kým plánovaný rozpočet na nadstavbu starej budovy školy je v optimistickom variante okolo 1 800 000 €, ďalšia modulová škola aj s telocvičňou by stála približne 900-tisíc až milión eur. Mesto sa bude snažiť získať na to peniaze z eurofondov, ale zatiaľ ich nevie garantovať. Ak by peniaze z fondov mesto nedostalo, pokryje pol milióna z rozpočtu mesta a zvyšok bude musieť dofinancovať vo forme úveru.

Primátor ďalej povedal, že mesto už teraz pracuje na tom, aby v Stupave vznikla nová škola: *„Jediná možnosť pre Stupavu a pre dopravu v meste je postaviť školu na inom mieste.“* Zatiaľ ako najoptimálnejšie riešenie vyzerá lokalita Kalinčiakova, ktorá je vo vlastníctve urbariátu. Mesto už podalo žiadosť o dlhodobý prenájom tejto lokality a zároveň robí zmeny v územnom pláne. Ak by sa podarilo tieto pozemky prenajať, vzhľadom na ich veľkosť by to mohol byť vhodný pozemok aj na škôlku a dom seniorov.

Primátor ďalej vysvetlil prebiehajúce investície v rámci starej školy. Okrem aktuálnej výmeny elektroinštalácie je v škole zhnitá vodoinštalácia a je potrebná aj investícia do opráv kúrenia. Tieto nahromadené problémy si vyžiadajú investície vo výške zhruba pol milióna eur.

Vyše stovka pedagógov a 1235 žiakov

Pani riaditeľka Zuzana Šimková prestavila pedagogicko-organizačné zabezpečenie školy na školský rok 2019/2020 a podrobne popísala počty detí v jednotlivých ročníkoch a zameraniach. K novému školskému roku je v škole zapísaných 1235 žiakov v päťdesiatjeden triedach. V prvom ročníku sa otvára sedem tried, z toho sú dve triedy s clilovou metódou, jedna trieda s rozšíreným vyučovaním telesnej výchovy a štyri klasické triedy. Celkovo navštevuje triedy s clilovou metódou 377 žiakov a v športových triedach je spolu 237 žiakov. Školskú družinu bude predbežne navštevovať viac ako 600 detí.

Pani riaditeľka prítomných informovala aj o rekonštrukčných a stavebných úpravách v rámci školy. V lete bolo okrem nadstavby modulovej školy a jej kompletného vybavenia zrealizované aj maľovanie tried v starej i novej budove a výmena elektroinštalácie. V hlavnej budove sa vybudovala vrátnica, vymenili sa okenné výplne, vynovili sa priestory zborovne pre učiteľov druhého stupňa.

Rozdeľovanie športovísk

Vzhľadom na požiadavku od futbalistov, ktorí by chceli takisto využívať priestory haly, rozhodla sa pani riaditeľka využiť radu školy ako poradný orgán pre rozdeľovanie športovísk v rámci krúžkových činností. Členovia rady školy poukázali na skutočnosť, že futbal je v prvom rade outdoorový šport a v areáli školy bolo vybudované futbalové ihrisko, ktoré podľa pani Marty Marošovej z rady školy nefunguje. Zároveň členovia navrhli, aby sa zohľadňovali počty detí pri prideľovaní športovej haly. Rada školy prijala uznesenia, v ktorom žiada pani riaditeľku o preverenie nefunkčnosti futbalového ihriska v exteriéroch školy a zároveň žiada pani riaditeľku o zaslanie informácií o naplnenosti jednotlivých športových krúžkov s požiadavkami na využitie športovej haly a telocvične.

Musíme sa prestať hádať

V rámci diskusie sa v najväčšej miere riešilo odobratie kompetencií za správu a prenájmy športovísk pánovi Prokešovi novým vedením školy. Prvá otázka tak bola smerovaná na radu školy ohľadom manažérskeho rozhodovania novej pani riaditeľky. Člen rady školy a zároveň poslanec mestského zastupiteľstva Ľubomír Bugala odpovedal: *„Netrúfam si hodnotiť činnosť pani riaditeľky po mesiaci a pol. Vieme, že prebiehali prázdniny, robilo sa veľa vecí ohľadom nadstavby, elektroinštalácie, organizácie, rozvrhy hodín a ďalšie. Ja by som si počkal na reálne výsledky pani riaditeľky.“*

V rámci diskusie sa riešilo aj hospodárenie školy či vysoký poplatok pre žiakov v clilových triedach vzhľadom na odplatu, ktorú poskytuje OZ Angličtina základnej škole. Posledné slovo v diskusii mal primátor Peter Novisedlák, ktorý povedal, že očakáva od pani riaditeľky a hádzanárov, že si spolu sadnú a pragmaticky sa dohodnú na tom, ako budú deti v škole fungovať. *„Musíme sa prestať hádať a musíme nájsť spoločnú reč v prospech detí,“* uzavrel primátor.

Text a foto: Erika Piesecká

Dokedy bude Stupava rozkopaná?

Ešte vo februári začal SPP-D, a.s., vykonávať v našom meste práce na rekonštrukcii plynovodu. Objavilo sa množstvo rozkopávok ciest i chodníkov, z ktorých viaceré strašia v Stupave dodnes. Najmä počas letných mesiacov sa ľudia sťažovali na množstvo rozkopávok, kde robotníkov nevideli niekolko týždňov či dokonca mesiacov... Mamičky tlačiace kočíky so svojimi ratolesťami museli prechádzať okolo jám a stavebného odpadu, častokrát po frekventovanej ceste, pretože stavebník rozkopal chodníky po obidvoch stranách cesty súčasne...

Na túto neutešenú situáciu sme upozornili aj v májovom čísle Stupavských novín, kde sme kritizovali najmä katastrofálny stav na ulici Ferdiša Kostku, kde sa objavili početné výkopové jamy okolo prípojok plynu k rodinným domom a zvyšnú časť chodníka zabrali zase obslužné automobily zhotoviteľa stavby, ktorý akosi pozabudol zabezpečiť pre chodcov náhradné riešenie, ako sa dostať bezpečne do mesta a z mesta. Ani napriek tejto kritike sa však postup prác pri rekonštrukcii plynovodu vôbec nezmenil. Obyvatelia Stupavy reagovali na túto nepochopiteľnú situáciu v súvislosti s rozkopávkami aj na portáli Odkaz pre starostu:

Hana: *Na hlavnej ulici oproti hasičom nie je možné prejsť po chodníku. Chodci aj mamičky s kočíkmi musia ísť po Hlavnej ceste a musia sa vyhýbať autám. Môžu tam vzniknúť veľmi nebezpečné situácie. Nebola by tu možnosť dať na tento krátky úsek zákaz státia automobilom?*

Moje Meno: *Ten, kto povolil rozkopať súčasne ľavú aj pravú stranu cesty bez náhradného riešenia pre chodcov, by si zaslúžil… Ale, kde budú potom stáť chudáčikovia roboši so svojimi tragačmi??? Tí tam zaberajú najviac verejného priestoru, lebo tak, ako nemajú zvládnutú náhradnú cestu pre peších, nemajú na stavbe zmáknutú ani statickú dopravu svojich vozidiel. Ale nemôžeme sa diviť, firma z Oravy, čo to robí, rozkopala celú Stupavu a v každej ulici je po nich pamätník ich činnosti, nedorobky, naoko poskladaná dlažba, ktorá sa v lokalitách, kde pracovali pred dvoma mesiacmi, začína prepadať, lebo nedodržali technologický postup a pod dlažbu nasypali, čo im prišlo pod ruku, a dalo by sa pokračovať… A stačí sa pozrieť na osadenie prenosných značiek, je jasné, že to robil niekto od buka do buka, značky otočené do protismeru… tam, kde majú byť, nie sú, ale sú zase inde značky, ktoré sú zbytočné :D Treba sa určite opýtať v spoločnosti ELSPOL - SK, s. r. o. z Námestova, ako píšu na info ceduli, v prípade potreby kontaktujte p. Miroslav Lesnovský, 0907 871 252, miroslav.lesnovsky@elspolno.sk*

Milan B.: *Dobrý deň. Zaujímalo by ma, koľko mesiacov ešte potrvá táto rozkopávka, ktorá sa rieši na Agátovej už vyše mesiaca? Obchádzanie je veľmi nešťastné a s väčším autom je potrebné to obchádzať až cez chodník. Jazdím tade každý deň aj niekoľkokrát a videl som tam pracovníkov párkrát iba. Aký má zmysel takéto rozkopanie, keď sa na tom nepracuje? Prečo sa to nerozkope iba vtedy, kedy je reálne naplánovaná práca?*

Kontroluje to niekto? Aký je dôvod to mať takto dlho rozkopané? Neviem, kto je za toto zodpovedný, neviem ani dôvod rozkopania, ale už sa mi rozum zastavuje nad tým.

Keby som nežil v zahraničí istú dobu, myslel by som si, že je to OK a takto sa to má robiť, ale toto rozhodne OK nie je. Ďakujem za odpoveď.

Juraj B.: *Dobrý deň. Pri prebiehajúcej rekonštrukcii plynovodu sú pod betónovou dlažbou nahrádzané predpísané podkladové materiály nevhodnými. Ide o nahradenie štrkodriviny riečnym štrkom. Riečny štrk nespĺňa technicko-kvalitatívne podmienky dané príslušnými normami. Nemusím asi zdôrazňovať, čo sa s takým chodníkom stane o 2-3 roky.*

Žiadam teda o dôslednú kontrolu vykonaných prác na mestskom majetku a reklamáciu nedostatkov, kým je ešte stavba rozpracovaná. Realizačná firma používa nevhodné materiály po každom výkope, aj pri tých pred mestským a stavebným úradom, takže nebude ťažké si tieto nedostatky overiť a zasiahnuť.

Petra: *Dobrý deň, prosím o info, akým spôsobom sa plánuje oprava plynovodu. Chodník smerom na Hlavnú ulicu bol asi dva mesiace rozkopaný a nedalo sa prejsť, s kočíkom vôbec. Neexistuje chodník na protiľahlej strane. Do dnešného dňa to nie je dorobené, len diera zasypaná štrkom. Aktuálne je rozkopané pri hasičoch a aj oproti, t.j. dá sa ísť len v odstavnom pruhu alebo po trávniku pri hasičoch. Denne tade chodím, je to úplne nezmyselné.*

Keďže ani prvý septembrový týždeň sa nikto z pýtajúcich na portáli Odkaz pre starostu odpovede nedočkal, oslovili sme zodpovedných pracovníkov Mestského úradu v Stupave, pretože aj nás zaujímalo, ako mohlo mesto takýto katastrofálny stav dopustiť a kto je zaň zodpovedný – mesto alebo investor? V rozhodnutí o umiestnení líniovej stavby v súvislosti s rekonštrukciou plynovodu, ktoré vydalo mesto Stupava pod číslom SÚ-875/3249/2/2018/Šm dňa 19. 07. 2018, je totiž okrem iného uvedená aj podmienka,

KI KAMENÁRSTVO
PREDAJŇA HLAVNÁ 26, STUPAVA
PONÚKAME: opravy pomníkov a hrobov
dodávku a montáž nových hrobov
náhrobné doplnky a písma
obklady krbov, schodov, stien, fasád
parapetné a kúpelňové dosky
kuchynské pracovné dosky
obklady, dlažby, masívne prvky
TEL: 0907 892 165
MAIL: kamenarstvostupava@gmail.com
i2019070802

že investor je povinný predložiť mestu pred začatím výstavby na odsúhlasenie projektovú dokumentáciu organizácie výstavby, ktorá bude obsahovať postup prác s predpokladanými termínmi začatia a ukončenia.

Ing. Lívia Štulajterová, referát územného plánovania a dopravy

„Pokiaľ ide o rozkopávky SPP, v týždni po 7.9. sa malo začať so spätnými úpravami povrchov, teda asfaltovanie, betónovanie, zámková dlažba a pod. Čo sa týka postupu stavebných prác, na to má SPP zabezpečený konkrétny stavebný dozor. Správca cesty nemá kompetenciu a ani odbornú spôsobilosť kontrolovať postup stavebných prác. Rozkopávkové povolenie je vydané do 15. novembra, teda do začiatku zimnej údržby. Ak niečo počas prác poškodili, musíme sa obrátiť priamo na spoločnosť SPP. Za mestský úrad kontrolujeme spätné úpravy a zhutňovanie pod nimi – teda kontrolujeme doložené certifikáty a protokoly o skúškach pri preberaní rozkopávky.“

Ing. Boris Kačáni, vedúci oddelenia územného plánovania a dopravy: *„Celý proces rozkopávok líniových stavieb prebieha tak, že žiadateľ (napr. SPP) si podá žiadosť o stavebné povolenie na stavebný úrad v Stupave. K tomuto stavebnému povoleniu sa vyjadruje mesto Stupava (teda naše oddelenie) a dáva povolenie na rozkopávku samotnej komunikácie (prípadne chodníka alebo inej spevnenej plochy) s termínom ukončenia, ktorý býva do začiatku zimnej údržby, tak ako to povedala kolegyňa. Žiaľ, legislatíva je nastavená tak, že mesto nemá kompetenciu ani odbornú spôsobilosť vykonávať dozor technologických postupov samotných prác. Konkrétne pri SPP, ktorý momentálne vykonáva rozsiahlu rekonštrukciu plynovodu, je situácia o to komplikovanejšia, že SPP musíme umožniť dostať sa k ich sieťam zo zákona a naše možnosti niečo ovplyvňovať sú značne obmedzené. Tento stav nás na MsÚ samozrejme trápi, a preto sme si dohodli na stretnutí s prednostkou úradu a vedúcim stavebného úradu, aby sme preskúmali možnosti a dohodli sa, ako budeme riešiť v budúcnosti kompetencie kontroly technológií stavebných prác, ktoré sú momentálne nie celkom jasné a ktoré by sme chceli aplikovať v rámci našich zákonných možností.“*

Stanovisko **stavebného úradu Mestského úradu Stupava** nám do redakcie zaslala **Ing. Helena Šmeringaiová:**

V súvislosti s danou líniovou stavbou stavebný úrad ako prenesený orgán štátnej správy uvádza na pravú mieru svoje možnosti a kompetencie, ktoré mu vyplývajú zo stavebného zákona. Kompetencie stavebného úradu nie sú totožné s kompetenciami mesta Stupava ako vlastníka pozemku, ani s kompetenciami referátu územného plánovania a dopravy.

Stavebný úrad v Stupave vydal na základe jednotlivých žiadostí investora SPP-D, a. s., Bratislava povolenia na rekonštrukciu plynovodov v Stupave, a to na 4 samostatné etapy. Na každú etapu líniovej stavby bolo vydané najskôr územné rozhodnutie s podmienkami pre umiestnenie stavby a následne stavebné povolenie s podmienkami pre realizáciu stavby. Všetky rozhodnutia sú právoplatné a podmienky mesta Stupava a dotknutých orgánov v nich stanovené sú pre stavebníka záväzné. V súčasnosti je rozostavaná 1. etapa stavby umiestnená rozhodnutím č. j. SÚ-875/3249/2/2018/Šm zo dňa 19. 07. 2018 a povolená stavebným povolením č. j. SÚ-1385/5567/2/2018/Šm zo dňa 29. 10. 2018. Lehota na dokončenie stavby je stanovená do 36 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stavebného povolenia.

Začatá bola aj 2. etapa stavby umiestnená rozhodnutím č. j. . SÚ-874/3248/2/2018/Šm zo dňa 23. 07. 2018 a povolená stavebným povolením č. j. . SÚ-1353/5566/2/2018/Šm zo dňa 25. 10. 2018.

Za správnosť a úplnosť vypracovania projektovej dokumentácie a tiež za jeho realizovateľnosť zodpovedá projektant.

Stavebník je povinný uskutočňovať stavbu v súlade s podmienkami stavebného povolenia a musí spĺňať základné požiadavky na stavby. Za dodržanie podmienok územného rozhodnutia a stavebného povolenia je zodpovedný zhotoviteľ stavby a osoba oprávnená na vykonávanie stavebných prác a vedenie uskutočňovania stavby, teda stavbyvedúci. Stavbyvedúci vedie uskutočňovanie stavby, zodpovedá za riadne vykonávanie stavebných prác podľa projektovej dokumentácie stavby, podľa podmienok stavebného povolenia, podľa príslušných stavebnotechnologických požiadaviek, organizuje výstavbu tak, aby prebiehala plynule, zodpovedá za vytvorenie bezpečných podmienok na stavenisku a v prípade nedostatkov zabezpečuje ich okamžité odstránenie a vykonanie nápravy.

Z dôvodu početných sťažností občanov mesta Stupava súvisiacich hlavne s rozkopávkami, spätnými úpravami komunikácií a dopravnými obmedzeniami, sa uskutočnilo koordinačné stretnutie prednostky úradu s pracovníkmi stavebného úradu spolu s pracovníkmi referátu územného plánovania a dopravy mesta Stupava. Po zosumarizovaní podnetov a po ich postúpení na stavebný úrad bude na stavbe vykonaný štátny stavebný dohľad. Ak orgán štátneho stavebného dohľadu zistí na stavbe závadu, vyzve stavebníka na vykonanie nápravy, prípadne nariadi vykonať ďalšie opatrenia.

rr

Foto: www.odkazprestarostu.sk

on

Uspokojili vás odpovede zodpovedných pracovníkov MsÚ? Dozvedeli ste sa potrebné informácie?

Napíšte nám na noviny@stupava.sk. Váš názor nás zaujíma!

Palec hore!

O problémovom parkovaní áut na ulici Ferdiša Kostku, predovšetkým na plochách pred videopožičovňou, potravinami a mäsiarstvom, sme písali ešte v aprílovom čísle Stupavských novín. Vodiči musia pred obchodom zaparkovať šikmo, pretože ak by zaparkovali kolmo na predajňu, zadnou časťou vozidla by zasahovali do komunikácie. Navyše, ak parkuje niekoľko áut vedľa seba, vodič, ktorý chce spred predajne odísť, musí cúvať do hlavnej cesty, na ktorú kvôli ostatným autám prakticky nevidí...

Potešilo nás, že majiteľ mäsiarstva Rodan Horecký na našu kritiku promptne zareagoval a už v priebehu niekoľkých týždňov umiestnil na parkovisko pred predajňou spätné zrkadlo, vďaka ktorému majú vodiči pri výjazde z parkoviska dokonalý prehľad o situácii na hlavnej ceste.

Za tento počin pánu Horeckému ďakujeme! Budú ho nasledovať aj ďalší?

on

Foto: Eva Švoňavová

Zmeny aj pre chodcov?

Pre nezaujatého návštevníka budí Stupava na prvý pohľad dojem pohodového, spokojného malého mestečka, v ktorom sa už roky nič výraznejšieho nezmenilo. V istom zmysle by mal pravdu, no my domáci vieme, že zmeny prebiehajú neustále, aj keď nie tak rýchlo, ako by sme si želali. Malé mestá a dediny pri Bratislave takmer bez výnimky zdieľajú spoločný osud satelitného bývania. Aj do Stupavy vo väčšom počte prichádzajú žiť noví ľudia z každého kúta Slovenska a vďaka neďalekej automobilke i z cudziny.

Sú obce, ktoré sa v podobnej situácii, v akej je rozrastajúca sa Stupava, vydali cestou stavebnej uzávery a získali tým väčšiu kontrolu nad dianím v najbližšej budúcnosti. Sú aj obce, ako neďaleká Záhorská Bystrica, ktoré stavebnú uzáveru už prekonali, dnes flexibilne reagujú na svoj rozrastajúci sa stav a vybavenosť obce sa neustále zlepšuje. Nároky na Stupavu, ako druhé najľudnatejšie mesto okresu, cítiť najmä v zhoršujúcej sa dopravnej situácii. Zákonite sa tak veľmi aktuálnou témou stáva bezpečnosť dopravy v našom meste.

Pomôže osvetlenie?

Hlavná cesta vedúca naprieč naším mestečkom nie je len jediným spojitým dopravným ťahom Stupavy, ale pre chodcov je súčasne deliacou komunikáciou, ktorá rozdeľuje mesto na dve časti – východnú a západnú. To je aj dôvod, prečo sú stupavské priechody také frekventované. Situácia je neľahká takisto pre vodičov áut, ktorí v jednotlivých križovatkách, obzvlášť Hlavná-Školská, využívajú doslova zlomky sekundy na to, aby sa dostali na trasu, kam potrebujú. Neraz mi ako motoristke, inokedy ako cyklistke či matke s kočíkom a deťmi, chýba výrazné osvetlenie a označenie priechodov v našom meste. Najmä počas dažďa je väčšina priechodov extrémne slabo viditeľná. Stupavčania o dopravnej situácii často diskutujú na facebookových stránkach a cez portál Odkaz pre starostu upozorňujú vedenie mesta na jednotlivé problémové miesta. Na ich odkazy reaguje pani inžinierka Štulajterová z Referátu územného plánovania a dopravy MsÚ Stupava, ktorej som položila niekoľko otázok:

Priechod pre chodcov pri MŠ Hviezdoslavova je relatívne málo zvýraznený a pri súkromnej škôlke Jadierko na Novej ulici chýba zase priechod úplne. Predpokladám, že zvýraznenie jedného a vytvorenie druhého priechodu by výrazne prispelo k bezpečnosti tak parkujúcich vodičov, ako aj rodičov s deťmi prechádzajúcimi cez frekventovanú cestu. Neuvažuje samospráva o zlepšení situácie na uvedených miestach?

„V prvom rade chcem upozorniť na skutočnosť, že cesta I/2 – ul. Hviezdoslavova, Hlavná a Malacká – je v správe Slovenskej správy ciest a mesto Stupava nemá samostatné kompetencie robiť akékoľvek zásahy a zmeny v organizácii dopravy, meniť, resp. upravovať dopravné značenie, vykonávať opravy a údržbu, čiže zabezpečovať zjazdnosť, opravy výtlkov, obnovovanie vodorovného dopravného značenia a pod. Akékoľvek naše plány a zámery sa môžu vykonávať výhradne so súhlasom správcu, s ktorým je, mimochodom, veľmi neľahká komunikácia. V druhom rade si treba uvedomiť, že táto cesta nie je v majetku nášho mesta a akékoľvek investície v súvislosti s ňou znamenajú porušenie finančnej disciplíny zo strany mesta Stupava. Napriek tomu však plánujeme v tomto roku zabezpečiť úpravu minimálne jedného priechodu pre chodcov, a to práve nebezpečného priechodu pri kostole v časti Mást. Úprava bude spočívať v jeho osvetlení a zvýraznení dopravného značenia. Táto investičná aktivita bola schválená aj v dopravnej komisii. Samozrejme, schváliť ju musí v prvom rade Slovenská správa ciest.

Okrem toho by sa mal osvetliť priechod na Záhumenskej ul. (štátna cesta II/505) za zákrutou pri predajni Coop Jednota. Osvetlenie realizuje BSK, mesto dalo súhlas, že bude znášať náklady na prevádzku osvetlenia.“

A čo ostatné priechody?

„Mesto Stupava už v minulých rokoch vyvinulo aktivitu na zvýšenie bezpečnosti chodcov, pozornosť sa sústredila najmä na priechod v blízkosti križovatky Hlavná-Školská, ktorý využívajú predovšetkým žiaci základnej školy. Mesto Stupava oslovilo v tejto veci správcu cesty, ten však k nášmu návrhu stanovil podmienky, ktoré sú pre nás ako mesto prakticky nesplniteľné.

O priechode pre chodcov na Novej ulici platí to isté, avšak s tým rozdielom, že správcom je spoločnosť Regionálne cesty Bratislava, ktorý sa na túto tému už niekoľkokrát vyjadril na portáli Odkaz pre starostu, kde okrem iného napísal, že za jestvujúceho stavu pozdĺž cesty III/1108 nie je možné v blízkosti križovatky s MK Lesná zriadiť bezpečný priechod pre chodcov.

Samozrejme, sme si vedomí toho, že okrem spomínaných priechodov trápi Stupavčanov aj situácia v zabývaných častiach mesta, kde priechody pre chodcov chýbajú.“

Budú sa v blízkej budúcnosti upravovať priechody pre chodcov tak, aby boli viditeľnejšie aj v zlom počasí? Pribudnú nové priechody?

„Všetky priechody na mestských komunikáciách sa v súčasnosti obnovujú. Čo sa týka nových priechodov, resp. úprav existujúcich, plánujeme vytvorenie nového priechodu pre chodcov pred MŠ na Marcheggskej ulici vrátane spomaľovačov. Priechod už máme schválený dopravným inšpektorátom a mesto rokuje so zhotoviteľom o cene. Okrem toho sme na Školskej ulici pred priechodom pre chodcov pri budove starej základnej školy kvôli zvýšeniu bezpečnosti osadili spomaľovač. Nový priechod pre chodcov sme vytvorili na Vajanského ulici, na križovatke ulíc Záhumenská-Dolná vytvorenie nového priechodu zrušili mestskí poslanci.“

Magdaléna Kováčová
Foto: Peter Kubička

www.pilateskurzy.sk

Ponúkame kvalitné cvičenia Pilates a SM - systém na Cementárenskej ulici 15 v Stupave, v areáli Ceva-servisu.

- Skupinové cvičenia pre dospelých
- Individuálne hodiny pre dospelých aj pre deti
- 2-krát do roka organizujeme obľúbené wellness pobyty s Pilates cvičením.

Časový rozpis cvičení nájdete na našej horeuvedenej stránke.

Prihlásiť sa môžete na office@pilateskurzy.sk
alebo na tel. č. 0905 238 579.
Tešíme sa na Vás!

I201906001

Predám
zabehnutý
novinový
stánok
na autobusovej
stanici v Stupave.

Cena dohodou.

Bližšie info:
0908 953 888

i20190903

Zo zápisníka Mestskej polície

6.7.2019

O 8.50 hod. sa dostavil na MsP občan, ktorý v bankomate na ulici Hlavná našiel nevybranú finančnú hotovosť. Hliadka spísala záznam o prevzatí veci a následne sa pokúšala vypátrať majiteľa finančnej hotovosti. Keďže sa majiteľa vypátrať nepodarilo, bola finančná hotovosť odovzdaná príslušnej banke, ktorá na základe výpisu z bankomatových transakcii majiteľovi peniaze vráti späť na osobný účet.

20.7.2019

O 17.20 hod. bola hliadka MsP požiadaná o súčinnosť a asistenciu zložkám DHZ Stupava a HaZZ Bratislava Dúbravka, ktorí zasahovali na ulici Konvalinková pri poškodení plynového potrubia, ku ktorému došlo počas stavebných prác.

30.7.2019

Vo večerných hodinách pri kontrole zámockého parku spozorovala hliadka skupinu štyroch mladíkov, ktorí sa zabávali rozhadzovaním odpadkov z odpadkových košov do jazera. Hliadka po zistení totožnosti vyzvala osoby, aby pozbierali odpad, a udelila im blokovú pokutu za spáchaný priestupok.

1.8.2019

O 20.40 hod. bola hliadka MsP požiadaná oddelením dopravných nehôd Okresného riaditeľstva PZ o súčinnosť pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo na ceste 1/2 smer Lozorno, kde sa mal vodič motocykla zraziť s lesnou zverou. Po príchode na miesto nehody, v čase do príchodu RZP, poskytli členovia hliadky MsP motocyklistovi predlekársku prvú pomoc a zabezpečovali riadenie premávky vozidiel v oboch smeroch.

6.8.2019

O 19.30 hod. prijala hliadka oznámenie občana z ulice Budovateľská, že pri detskom ihrisku sa nachádza hniezdo ôs. Po preverení oznámenia hliadka vyrozumela dobrovoľný HZ mesta Stupava, ktorého hasiči na mieste hniezdo zlikvidovali.

8.8.2019

O 11.50 hod. oznámil pracovník SBS predajne Billa, že s tovarom, no bez jeho zaplatenia, odišla z predajne neznáma pani. Na základe jej opisu operátor kamerového systému osobu vyhľadal a na miesto udalosti vyslal hliadku, ktorá ženu zadržala a predviedla na MsP za účelom zadokumentovania priestupku proti majetku.

Zo zistených skutočností vyplynulo, že žena odcudzila z predajne Billa tovar v celkovej hodnote 112,67 Eur. Priestupok proti majetku bude odstúpený na prejednanie Okresnému úradu v Malackách.

11.8.2019

O 23.54 hod. prijala hliadka MsP oznámenie, že na ulici Hlavná leží pred prevádzkou Komunál na zemi muž. Hliadka sa s osobou na mieste pokúšala komunikovať, avšak bezvýsledne. Vonkajšou ohliadkou bolo zistené viditeľné poranenie hlavy, preto hliadka privolala RZP a do jej príchodu zisťovala stav životných funkcií poraneného muža. Privolaná RZP ho následne odviezla do nemocnice na ošetrenie.

28.8.2019

O 21.50 hod. bolo na MsP prijaté oznámenie, že pred predajňou DM drogéria na Hlavnej ulici bezdomovci znečisťujú okolie odpadkami a okoloidúcich častujú vulgarizmami, nakoľko sú pod vplyvom alkoholu. Hliadka po príchode na miesto vykonala úkony spojené so zisťovaním totožnosti prítomných. Dvaja z nich nevedeli preukázať svoju totožnosť, začali klásť aktívny odpor a odmietali poslúchnuť výzvy hliadky. Jeden z nich sa pokúsil o útek, ale bol zadržaný prítomnými zákazníkmi Lokálu u Holuba. Hliadka preto použila donucovacie prostriedky a osoby predviedla na OOPZ Stupava, kde zistila, že jeden z dvojice predvedených je mladistvým chovancom reedukačného centra v Sološnici, toho času na dovolenke. Po vykonaní dychovej skúšky mladistvého bolo zistené požitie alkoholických nápojov s nameranou hodnotou takmer 2 promile. Vzhľadom na zistené skutočnosti sa hliadka snažila telefonicky spojiť s rodičmi maloletého, no s negatívnym výsledkom, preto mladistvého eskortovala späť do reedukačného centra, kde ho odovzdala do rúk vychovávateľa. Druhý predvedený bol po zistení totožnosti vyriešený za spáchané priestupky a bol prepustený.

30.8.2019

O 14.20 hod. prijala MsP oznámenie, že na parkovisku pri predajni Billa má neznámy mladík poškodzovať vozidlá a obťažovať vulgarizmami okoloidúcich. Hliadka sa presunula na miesto a po mužovi pátrala. Po chvíli muža spozorovala pri vchode do predajne. Vyzvala ho, aby predložil doklad totožnosti, ale muž na opakované výzvy nereagoval, nekomunikoval, bol dezorientovaný a následne si sám ľahol na zem. Vzhľadom na uvedené skutočnosti hliadka muža predviedla na oddelenie MsP, kde zisťovala jeho totožnosť. Po vykonaní úkonov potrebných pri objasňovaní priestupku hliadka muža prepustila s napomenutím.

Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

Počas uplynulých letných mesiacov vykazoval Dobrovoľný hasičský zbor Stupava činnosť spojenú najmä s ochranou pred požiarmi. Členovia zboru vykonali niekoľko výjazdov k udalostiam rôzneho charakteru, prevažne k požiarom či odstraňovaniu bodavého hmyzu, ktorý priamo ohrozoval obyvateľov nášho mesta.

Medzi vybrané zásahy, ktoré stoja za zmienku, patrí požiar odpadu v areáli zberného dvora na Mierovej ulici v Stupave. K danej udalosti boli jednotky stupavských hasičov vyslané Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v nedeľu 21.7.2019 krátko pred 9. hodinou ráno. Počas hasebných prác našich hasičov dorazili na pomoc aj jednotky profesionálnych hasičov z Bratislavy a dobrovoľní hasiči z obce Jabloňové. Vďaka ich súčinnosti na mieste zásahu sa podarilo zlikvidovať požiar odpadu po približne hodine a pol.

V stredu 31.7.2019 bola jednotka hasičov vyslaná k dopravnej nehode na ceste 1. triedy medzi Stupavou a Lozornom, kde došlo k stretu motocyklistu s lesnou zverou, pričom vodič motocykla musel byť následne ošetrený a transportovaný privolanou záchrannou zdravotnou službou do nemocnice. Jednotka hasičov vykonala na mieste protipožiarne opatrenia a zabezpečila unikajúce prevádzkové kvapaliny z motocykla.

V pondelok 5.8.2019 nahlásili obyvatelia mesta na tiesňovú linku Mestskej polície hniezdo bodavého hmyzu v priestoroch detského pieskoviska na Budovateľskej ulici. Hasiči použili pri zásahu špeciálne obleky proti bodavému hmyzu, chemické prostriedky proti hmyzu a následne mechanicky odstránili celé hniezdo. Vďaka obozretnosti nahlasovateľa a zásahu stupavských hasičov sa predišlo možnému napadnutiu hrajúcich sa detí na tomto pieskovisku.

Zdroj: Hasiči Stupava

Špičkový šéfkuchár v školskej jedálni

Miloš Lachkovič pôsobil dlhé roky ako šéfkuchár doma i v zahraničí. Hotelovú akadémiu ukončil roku 1985 a odvtedy získal množstvo ocenení na európskej i svetovej úrovni, najnovšie medailu od Svetového inštitútu gastronómie WGI. Je prezidentom spoločnosti Aregala Slovakia, tiež Aregala – Kuchári bez hraníc, viceprezidentom Euro-Toques Slovakia.

Dnes však varí deťom základnej školy v Stupave. Ak ho práve nenájdete v školskej jedálni, odskočil si hodnotiť jedlá do Talianska, Rakúska, Luxemburska, Rumunska, Tunisu či do Brazílie. A bez problémov vám pripraví avantgardnú či molekulárnu kuchyňu.

Ako vôbec prvý Slovák ste v roku 2015 získali titul World Master Chefs Society. Kto udeľuje toto ocenenie a aké podmienky musí šéfkuchár spĺňať?

Titul udeľuje World Master Chefs Society, čo je asociácia združujúca vybraných šéfkuchárov. Sídli v Londýne a má za sebou dlhoročnú históriu, funguje už 200 rokov. Dnes zastrešuje 350 členov z rôznych kútov sveta a má 25 takzvaných kapitol, ktoré vytvárajú štáty. Zo Slovenska sme v asociácii štyria, ja som bol prvý. Nominant na toto ocenenie musí preukázať svoje zručnosti, dôležité sú aj referencie z práce, každý jeden údaj sa preveruje. Úspešný uchádzač získa vysoko uznávanú medailu Kulinárskeho rádu za zásluhy a diplom.

Aké ďalšie ocenenia ste získali?

V máji tohto roka to bolo ocenenie za prácu od Svetového inštitútu gastronómie (World Gastronomy Institute), pričom z celého sveta bolo ocenených len 23 šéfkuchárov. V Srbsku mi udelili najvyššie vyznamenanie Grand Prix a tiež ocenenie za 1. miesto v tradičnej gastronómii. Som vďačný za každé ocenenie, každú medailu, trofej a vyznamenanie.

Máte za sebou bohatú gastronomickú prax. Kde všade ste pôsobili?

V rôznych hoteloch a reštauráciách, osem rokov v Rakúsku, istý čas aj v Čechách na stážach. Deväť rokov som pôsobil v bratislavskej Starej sladovni ako zástupca šéfkuchára, kde som mal pod palcom mäsiarsku výrobu, studenú kuchyňu či cukráreň. Takmer štyri roky som šéfoval v kuchyni spoločnosti Volkswagen, kde sa pripravovalo 2600 obedov denne.

V súčasnosti pripravujete jedlá pre deti základnej školy v Stupave. Prečo ste sa rozhodli opustiť zaujímavú prácu v zahraničí a začať variť deťom?

Keď moja manželka nastúpila ako vedúca školskej jedálne, naším spoločným snom bolo pretvoriť túto jedáleň na modernejšiu a zdravšiu, priniesť deťom nové jedlá, ale zároveň im aj vyjsť v ústrety – teda variť to, čo im chutí. Tiež otvoriť kuchyňu, aby sme mali kontakt s malými stravníkmi a deti s nami.

Nemrzelo vás niekedy toto rozhodnutie?

Vôbec nie, rád varím deťom, je to špecifická oblasť gastronómie. Chuť sa u nich vyvíja, nedá sa nimi manipulovať a vždy povedia pravdu.

Aký je rozdiel medzi prípravou jedál v reštaurácii a deťom v školskej jedálni?

V podstate žiadny. Rovnako dôležité sú kvalitné suroviny, správny postup prípravy, chuťová vyváženosť. Akurát možno v reštaurácii sa jedlá viac zdobia.

Stalo sa vám niekedy, že si vás dal hosť zavolať?

Áno, aj v Rakúsku. Pre každého šéfkuchára je to pocta, keď mu hosť pochváli jedlo. Na druhej strane, správny šéfkuchár sa ukáže medzi hosťami, aby sa ich sám spýtal, či im chutilo. Spätná väzba je dôležitá.

Vráťme sa k deťom. Čo im varíte?

Mnohí rodičia preferujú zdravú stravu, deťom už od útleho detstva neponúkajú múku, čo sa neskôr u nich prejavuje neznášanlivosťou lepku ako daň modernej doby. Samozrejme, ak dieťa už trpí celiakiou, má byť na diéte, ale ak je zdravé, nevidím dôvod, prečo by malo vynechať zo stravy múku. Školské normy sa vytvárali dlhodobo, deti jedli omáčky, prívarky a dožívali sa vysokého veku. My sa až príliš orientujeme na jednostrannú, len zdravú stravu. V minulosti sme mali veľa dopestovaných surovín, ktoré sa dnes väčšinou dovážajú. Dovolím si tvrdiť, že v súčasnosti je kvalitne zmrazená zelenina zdravšia, lebo sa zbiera v sezóne, kým tá zo zahraničia dozrieva až v kamiónoch cestou k nám. Práve preto si dodávateľov dôkladne vyberám, neviažem sa žiadnymi dlhodobými zmluvami. Ak príde tovar, ktorý sa mi nepozdáva, bez váhania ho odmietnem. Ale späť k otázke. Deťom varíme všet-

ky bežné jedlá, na ktoré sme boli naučení aj my a vyrastali sme na nich. Dusené mäsá na šťave, mäso s ryžou, pečené mäso, omáčky. Mrzí ma, že mnohé deti už nepoznajú tradičnú slovenskú kuchyňu, spoznávajú ju až v školskej jedálni.

Čo im teda reálne najviac chutí?

Kurací perkelt s haluškami, rôzne dusené mäsá na šťave, paradajková polievka, cestoviny a osúch. Reálne všetko, čo sa dá jesť len lyžicou alebo rukami, niektoré deti totiž majú problém používať príbor. V minulosti sme našim malým stravníkom pripravili anketu, čo by chceli na obed. Najčastejšia odpoveď bola burger s hranolčekmi. Vyhoveli sme im a v jeden deň sme dali do jedálnička toto menu. Nakoniec si ho zvolilo len 25 % z nich. Na druhej strane, deťom nechutí dusená zelenina, preferujú skôr surovú. Pred jarnými sviatkami sme rozdali 1100 kusov nových mrkvičiek.

Takmer každé desiate dieťa trpí potravinovou alergiou či intoleranciou. Dokážete zabezpečiť takýmto deťom bezlepkovú alebo bezlaktózovú alternatívu obeda?

Snažíme sa im vyjsť v ústrety, bezlepkovú stravu im pripravujeme. Bežne sa za takúto stravu dopláca, lebo je drahšia, ale u nás to deti, respektíve ich rodičia, nepociťujú, máme dohodu s dodávateľmi, rozdiely v cene znášajú oni. Čo sa týka bezlaktózovej stravy, v tomto veku nie je povolené ponúkať ju, lebo deti prichádzajú o prirodzený zdroj vápnika, vždy sa snažíme dohodnúť s rodičmi. Skúšame sójový syr, napr. údené tofu, pre deti je to však niečo nové. Pokiaľ dieťa môže, malo by v školskom veku prijímať všetko, teda mali by sme mu ponúkať pestrú a vyváženú stravu: mäso, ryby, mlieko a mliečne výrobky, ovocie, zeleninu, cestoviny, ale aj vajíčka, omáčky či strukoviny.

Ako vyzerá bežný týždenný jedálniček v školskej jedálni?

Riadime sa vyhláškou, ktorá hovorí o dvoch hlavných mäsových jedlách, jednom hlavnom jedle so zníženou dávkou mäsa, jednom múčnom hlavnom jedle a jednom zeleninovom, pričom tieto sa podávajú najmä v pondelok. Premietnuté do jedálnička, pondelky máme sladké (napr. buchty, rezance s tvarohom, krupicová kaša), utorky máme mäsové (na šťave, dusené, s hráškom, šampiňónmi, znojemské). V stredu varíme jedlá, ktoré obsahujú maximálne 40 % mäsa, napr. fašírované mäso s prílohou. Vo štvrtok opäť mäso, napr. kurací rezeň, pečený plátok či mäso na prírodno. A piatok je bezmäsitý, ale nie sladký. Zapekaná zelenina, „granadír“, zeleninové rizoto, špenátové halušky…

Pred niekoľkými rokmi doplnilo ministerstvo školstva do jedálneho lístka materských a základných škôl 68 nových jedál. Karfiolové medailóniky, tekvicové rizoto, losos, bulgur, tofu... Pripravujete niektoré z nich aj vy?

Každá školská jedáleň môže prispieť k rozšíreniu školských noriem, každý región môže ponúknuť svoje tradičné jedlá. Ako som už spomenul, v našej školskej jedálni ponúkame tofu, mali sme aj lososa. Tieto nové jedlá zaraďujeme do ponuky B. Na nové recepty si deti musia postupne zvyknúť, nie sú to bežné jedlá, ktoré by im varili rodičia doma, nepoznajú ich chute.

Čo robí šéfkuchár, keď práve nevarí?

Moje povolanie je aj moje hobby. Pripravujem sa na cesty, komunikujem s priateľmi z oblasti gastronómie, sledujem nové trendy. Doma pestujem citrónovníky, teším sa z každého plodu. A samozrejme, venujem sa rodine.

Denisa Komíneková
Foto: Peter Kubička, archív Milana Lachkoviča

STUPAVA

KALENDÁR PODUJATÍ 2019

24. september
CESTOVATEĽSKÉ INŠPIRÁCIE – OD PÓLU K PÓLU
O svojich cestovateľských zážitkoch z celého sveta porozpráva fotograf Anton Fiala.
Mestská knižnica, 18:15.

26. september
VEĽKÉ PRAVDY V MALÝCH PRÍBEHOCH
Autorské čítanie z novej knihy Janetty Šimkovej Knižka, s ktorou sa dá žiť, spojené s autogramiádou a prehrávaním ukážok z knihy v podaní Roberta Rotha.
Mestská knižnica, 18:15.

28. september
ZAJKO FAJKO A ČASOSTROJ
Predstavenie pre deti aj rodičov o budúcnosti, ale aj o tom, že žiaden stroj nedokáže nahradiť lásku.
Komorné divadlo, 10:00. Vstupné: 3 eurá.

29. september
KONCERT FRAGILE
Hudobné stretnutie, ale aj nezabudnuteľný zážitok plný dojmov, ktoré umocní atmosféra chrámu.
Synagóga, 17:00, vypredané. 19:00, vstupné: 14 eur.

4.-6. októbra
DNI ZELÁ
Slávnosti kapusty, ale aj hudby, zábavy a príjemných stretnutí.

5.-6. októbra
BURZA KNÍH
Nájdite si svoju novú-starú knihu počas tradičnej knižnej burzy.
Mestská knižnica, sobota 10:00 -17:00, nedeľa 12:00 - 17:00.

13. októbra
STUPAVA KEDYSI A DNES
Prednáška o histórii Stupavy s Milanom Gregušom.
Komorné divadlo, 18:00. Vstupné: dobrovoľné.

15. október
PREMIETANIE S DISKUSIOU: V ZDRAVOM DOME ŽIJÚ ŠŤASTNÍ ĽUDIA
Dozviete sa viac o permakultúre, zdravom interiérovom dizajne, ale aj ako môže minidomček postupne vyrásť v krásne a efektívne bývanie. **Makovice, 18:30. Vstupné: 4 eurá.**

19. október
STRATENÝ KOŽUCH ZAJKA FAJKA
Predstavenie pre deti aj rodičov.
Komorné divadlo,10:00.
Vstupné: 3 eurá.

9. november
MÁSTSKA ZABÍJAČKA
Oslava ukončenia zelovej sezóny. Ochutnajte tradičné zabíjačkové špeciality a podebatujte pri vínku od miestnych vinárov.
Nádvorie obecného domu v Máste, od 10:30.

11. november
PRIPOMENUTIE UKONČENIA 1. SVETOVEJ VOJNY
Pietna spomienka pri pomníku padlých Stupavčanov v prvej svetovej vojne. **Námestie Sv. Trojice, 11:00.**

7. december
MIKULÁŠSKY JARMOK
Tradičný mikulášsky trh so širšou ponukou tovarov od pestovateľov, chovateľov a remeselníkov.
Sedliacky dvor, od 6:00.

7. december
MIKULÁŠ
Stretnutie s Mikulášom pre všetky detičky s rodičmi.

13.-15. decembra
VIANOČNÉ TRHY
Čarovné adventné trhy s koledami, dobrým jedlom, stánkami s drobnosťami a príjemnou domáckou atmosférou.

ZMENY PROGRAMU VYHRADENÉ.

Organizujete kultúrno-spoločenskú udalosť pre širokú verejnosť?
Dajte nám o tom vedieť na noviny@stupava.sk

Pokračovanie zo strany 1

● vyznačiť na katastrálnej mape lokalitu(y) vrátane parc. čísla (čísiel), na ktorej má vysadenú kapustu a potvrdiť pravdivosť týchto údajov svojím podpisom vo Vyhlásení pestovateľa, ktoré vystaví a následne potvrdí MPSS každému oprávnenému žiadateľovi ako platné osvedčenie o overení lokality výsadby,

● mať zaregistrovaný Predaj z dvora na Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe v Senci (RVPS) podľa Nariadenia vlády SR č. 360/2011 a č. 100/2016 Z. z., resp. zaregistrovanú podnikateľskú činnosť v oblasti výroby potravín (ak žiadateľ nemá registrovaný predaj z dvora, môže prípadne požiadať MPSS aj o sprostredkovanie tejto registrácie),

● požiadať MPSS o sprostredkovanie Vstupnej certifikácie výrobku príslušným kontrolným orgánom – Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR (ŠVPS), ktorá bude vykonaná priamo u výrobcu, a neskôr umožniť pravidelné vykonávanie overovania kvality kontrolným orgánom,

Pozn.: Po úspešnom absolvovaní Vstupnej certifikácie obdrží žiadateľ Vstupný certifikát od ŠVPS a združenie MPSS vydá žiadateľovi Jednotné označenie výrobcu na výrobok STUPAVSKÉ ZELÉ (CHOP) s vyznačením ročnej – sezónnej platnosti (ročné náklady na certifikáciu výrobku sa pohybujú vo výške cca 120 Eur).

● Mástsky potravinový spolok v Stupave (MPSS) ako združenie založené za účelom ochrany a kontroly výrobku STUPAVSKÉ ZELÉ (CHOP) je oprávnené pri zistení porušenia podmienok stanovených pre výrobcov pristúpiť k vopred deklarovaným sankciám a pri opakovanom porušovaní podmienok nahlásiť výrobcu na príslušný kontrolný orgán SR.

Kapusta, kerá láka...

Tento slogan má nad svojím stánkom na známom bratislavskom trhovisku na Miletičovej ulici už tridsať rokov Ladislav Slezák.

Aká je teda kapusta od Slezáka?

„V prvom rade je ťažko dorobená. Mám 72 rokov a pri zelé som od malička, od desiatich rokov. Najskôr popri rodičoch a potom viac po odchode do dôchodku. Stupavské zelé je vlastne náš koníček. Mám troch synov, každý má svoju prácu, ale keď môžu, tak pomáhajú. Je mi ľúto, že zmizol taký ten susedský život, ako sme ho poznali v minulosti. Dnes už prakticky nikto nič nechová, prasacie chlievy ľuďom smrdia, tak to je ťažké... A má to aj svoje následky. Nemáme kvalitný hnoj, takže naše políčka sú udupané a nemajú vzduch. To by im dodal práve ten kvalitný hnoj.

A aký je recept na dobré zelé? Keď kapustu na poli pozbierame, dôležité je ju dobre skladovať. Zbierať môžeme od septembra, dozreté tvrdé hlavy. Narezanú kapustu „rezanku“ okamžite nakladáme do drevených sudov. Dôležité je urobiť to rýchlo, aby nedošlo k oxidácii a nežiadúcim enzimatickým zmenám. To hovorím aj tým, ktorí si prídu kúpiť narezanú kapustu do vriec. Musíte to šikovne nasoliť a natlačiť do suda! Tak to bude aj cez náš sviatok Dni zelá. Postaví sa vedla mňa jeden, možno aj dvaja synovia. Na naše zelé sme hrdí.“

Stretneme sa na Dňoch zelá...

V Stupave nie je veľa gazdov, ktorí pestujú na svojich poliach kapustu. Jedným z nich je Roman Gašparek.

„Keď sme po revolúcii s mojimi bratmi zakladali Agroservis, mysleli sme, že to bude malé záhradníctvo, v ktorom nájdu naplnenie naše manželky. Ale dopyt bol taký veľký, že sme postupne opustili naše zamestnania a záhradníctvu sa venujeme naplno všetci. Voľakedy sme robili aj zelé, ale nebolo na to dosť času.Asi pred štyrmi rokmi sme sa k tomu vrátili a na Nivách a Za humnami pestujeme svoju kapustu. Našej prerobenej garáži predávame zelé aj čalamádu. O kapustu sa treba oveľa viac starať ako kedysi. Kontrolovať choroby a najmä v týchto teplách zavlažovať. Potom sa vám pole odmení úrodou. Keď je zelé dobre skladované, tak môžeme predávať do februára, marca, potom zase príde iná sezónna robota. Receptúra je jasná a keďže som aj členom Mástskeho potravinového spolku, vybavujem si označenia STUPAVSKÉ ZELÉ (CHOP).

Dovidenie pri stánkoch na Dňoch zelá!

švo

Foto: Eva Švoňavová, Jozef Fabian, Mástsky potravinový spolok v Stupave

Ako si vybrať kvalitnú kapustu?

Nie je to tak dávno, čo sa záujem o kvasenú kapustu začal na jeseň a končil po Veľkej noci. Potom prišla čerstvá jarná zelenina a kapusta už nešla na odbyt. Dnes je trend úplne iný. Ľudia si pýtajú kvasenú kapustu po celý rok. Asi to bude popularizáciou tejto potraviny a uvedomení si, čo kvasená kapusta znamená pre naše zdravie. O to dôležitejšie je vedieť si vybrať, prípadne doma vykvasiť kvalitnú kapustu. Potrebné je uvedomiť si, že kapusta je „živá potravina", takže sa môžete stretnúť aj s takou, ktorá nespĺňa podmienky primeranej kvality.

Zapojte zmysly

Dobrá kapusta je vykvasená. Rozhodujúcim kritériom je farba. Zdravo vykvasená kapusta nie je biela, ale minimálne žltkastá až žltá. Mala by mať homogénnu farbu, nemalo by tam byť teda nič biele, ružové či šedé. Okrová farba znamená, že bola nakrájaná zelená kapusta alebo kapusta nedostatočne očistená. Neznamená to, že by táto kapusta bola zlá na konzum, je to skôr kritérium najvyššej kvality.

Druhým kritériom je samozrejme chuť. Vykvasená kapusta nemá octovú chuť. Ak je krásna biela, znamená to, že nie je vykvasená, a keď nie je vykvasená, má málo kyseliny mliečnej. Aby bola kapusta kyslejšia, niektorí do nej nalejú ocot a zákazník tak nedostane kapustu s kyselinou mliečnou a s patričným množstvom vitamínu C, ale s octom. Zdravá kapusta by mala byť chrumkavá kedykoľvek, či má mesiac, dva, alebo rok.

V neposlednom rade však treba zapojiť aj čuch. Dobrá kapusta nesmie smrdieť. Žiadna kapusta, ktorá je v poriadku, nezaváňa rôznymi inými pachmi. Kapusta má svoju arómu, ale v žiadnom prípade to nesmie to byť odporná aróma.

Kvasenú kapustu skladujte vždy v chlade a bez prístupu kyslíka.

Sladko-kyslá kapusta

Niektorí ľudia požadujú sladko-kyslú kapustu. Žiadna kapusta nevykvasí na sladko-kyslo, opäť ide o umelé prilepšenia. Ak chutí kapusta sladko-kyslo, je vysoko pravdepodobné, že bola dosládzaná. Takáto kapusta výrazne zapácha pri varení, ale najpodstatnejší problém vzniká pri dlhodobom skladovaní. Dosladením kapusty sa dvihne pH, čím sa otvára brána pre mikróby a plesne, následkom čoho sa potravina začne kaziť. Pri kvasnom procese sa vytvorí toľko kyseliny mliečnej, že celá kapusta má veľmi nízke pH, okolo 3 až 3,5. V tomto kyslom prostredí nie sú takmer žiadne mikróby schopné prežiť, alebo sú minimálne neaktívne. Nejestvuje teda žiadna sladko-kyslá kapusta, pretože je buď vínová, mrkvová alebo jablčková. Jablko spraví arómu a je samo o sebe sladko-kyslé, ale nespraví kapustu sladšou. V prvom rade už pomer jabĺk je veľmi malý, ak aj do jednej kade kapusty idú dve debničky jabĺk, veľký vplyv to nemá. To najpodstatnejšie však je, že keď cukry prejdú kvasným procesom, tak vzniká alkohol a nie cukor.

Stačí soľ a kapusta

Je veľa receptov na kvasenú kapustu. Na Morave napríklad pridávajú mrkvu, niekto dáva cesnak či cibuľu. Vo všeobecnosti však platí, čím viac toho do kapusty dáme, čo na kvasný proces nie je potrebné, tým zvyšujeme riziko, že niečo nedopadne dobre. V žiadnom prípade by sa nemal pridávať do kapusty chlieb. Niektorí ľudia na spodok dávajú kôrku. Hodiť do kvasenej kapusty chlieb, to je ako keby ste si do pitnej vody pridali motorový olej. Doslova si to pokazíte. Kapusta síce vykvasí, ale čoskoro sa začne kaziť. Pri kvasení kapusty prebieha mliečne kvasenie, a to vďaka laktobacilom. V našich zemepisných šírkach majú na svojom povrchu len dve plodiny laktobacily – kapusta a uhorky. Keď ich dáte do soli, zaťažíte, zavriete tak, aby nemali prístup k vzduchu, prebieha mliečne kvasenie. Chlebové kvasenie je úplne iný proces, svojou činnosťou ho spôsobujú kvasinky, navyše v chlebe je tento proces už ukončený.

Kapusta na krájanie nie je na kvasenie

Pozor, ak obchodný reťazec predáva kapustu na krájanie, neznemená to, že táto kapusta bude dobrá aj na kvasenie. Zvyčajne sa jedná o lacnú kapustu, ktorá nevykvasí, ale pokazí sa. Ak si plánujete kapustu samy kvasiť, zadovážte si kvasiarenskú odrodu kapusty. Kapusta na krájanie je kapusta na rýchly konzum a tá nie je vhodná na dlhodobé skladovanie. Hlávky sú menšie, ideálne na varenie, či prípravu šalátu. Naopak kvasiarenské odrody majú hlávky väčšie s menším hlúbikom, sú plné a biele. Čím je kapusta belšia tým viac vitamínu C obsahuje.

A ešte tip na záver: kvasenú kapustu skladujte vždy v chlade a bez prístupu kyslíka. Môžete si ju aj zamraziť, a to bez toho, aby sa zmenila jej chuť alebo ostatné vlastnosti.

Erika Piesecká
Foto: Mástsky potravinový spolok

Polícia SR: Pozor na vreckárov i nulovú toleranciu!

Obvodné oddelenie polície SR, sídliace v Stupavskom parku, spravuje štyri obvody v meste, rovnako ako aj Lozorno, Zohor, Láb, Marianku, Borinku a Vysokú pri Morave. Veľmi úzko spolupracuje s Mestkou políciou Stupava.

Keďže v týchto dňoch vrcholí príprava na Dni zelá, položili sme Veronike Slamkovej z oddelenia komunikácie a prevencie niekoľko otázok súvisiacich s týmto tradičným a obľúbeným podujatím, na ktoré prichádzajú každoročne tisícky návštevníkov aj zo širokého okolia.

Ako sa pripravuje polícia na tento nápor?

„Organizátorom spoločensko-kultúrneho podujatia Dni zelá je Mesto Stupava, ktorého povinnosťou je zabezpečiť aj verejný poriadok. Okresné riaditeľstvo PZ v Malackách pravidelne napomáha organizátorovi pri zabezpečovaní verejného poriadku, ochrany života, zdravia a majetku občanov, ako aj bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky zvýšeným výkonom služby, a to aj bez požiadania organizátora akcie."

Máte pre občanov a obyvateľov Stupavy rady a odporúčania?

„Návštevníkom odporúčame využívať na dopravu na podujatie mestskú hromadnú dopravu. Tým, ktorí sa rozhodnú prísť vlastným autom, pripomíname, že na Slovensku platí tzv. nulová tolerancia výšky hladiny alkoholu v dychu, respektíve v krvi vodiča, preto je potrebné sa v takomto prípade vyhnúť požívaniu alkoholických nápojov. Okrem toho je dôležité uvedomiť si, že uvoľnená atmosféra takéhoto podujatia, kde sa sústreďuje veľké množstvo ľudí, je príležitosťou najmä pre vreckových zlodejov. Vzhľadom na to odporúčame občanom, aby si dávali pozor na svoje peňaženky, osobné doklady a iné cennosti, nenechávali ich na miestach, odkiaľ je ich možné ľahko vybrať (v zadnom vrecku nohavíc alebo vo vrecku bundy) a za každých okolností mali svoje tašky a kabelky pod kontrolou."

Bude počas Dní zelá zriadené špeciálne telefónne číslo, na ktoré bude možné v prípade potreby zavolať?

„Zo strany polície nebude v súvislosti s týmto podujatím zriadené žiadne špeciálne telefónne číslo. V prípade potreby môžu občania kontaktovať políciu na známom bezplatnom čísle 158."

dni zelá
1269–2019
750
STUPAVA
MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava
4.–6. 10. 2019
23. ROČNÍK
URSUS
DEVILS
MEISI
ZUZANA MIKULCOVÁ
QUEENSHOW
VEĽKÝ REMESELNÝ JARMOK
CIMBAL BROTHERS
A PETER BIČ PROJECT
MY VARÍME ZE ZELÁ
UJO ĽUBO
MINI ZOO
PARTY BEAT
KING SHAOLIN
ČAROVNÉ OSTROHY
SOKOLY
TÁRAJKO A POPLETAJKA
WASABI CIRCUS
SILENT TRIO
MIA
DIVNÁ ZOSTAVA
NATALIE & MARTIN BIES
DIVADLO NA HOJDAČKE
MAROŠ BANGO
DFS STUPAVJÁNEK
Bratislavský samosprávny kraj
DOVOLENKA NA SLOVENSKU DOBRÝ NÁPAD
www.slovakia.travel
MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ZÁHORIE
SLOVAK LINES
Auto Lamač
krajn
Stupavar
JEWROPE
BILLA

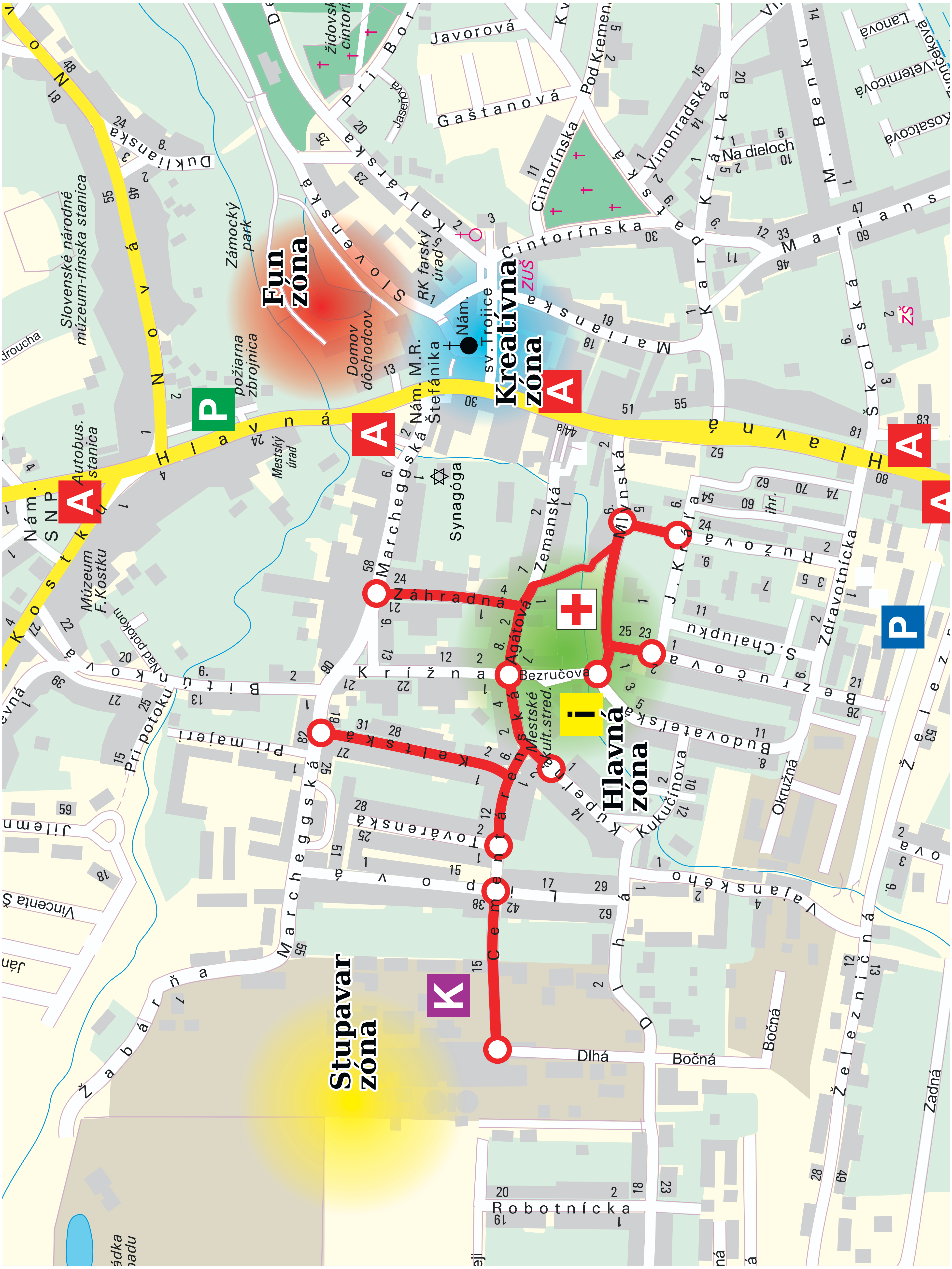
Fun zóna
Kreatívna zóna
Hlavná zóna
Stupavar zóna
A
P
K
i
Hlavná
Nová
Kostku
Nám. SNP
Autobus. stanica
Múzeum F.Kostku
Slovenské národné múzeum-rímska stanica
Duklianska
Zámocký park
požiarna zbrojnica
Mestský úrad
Domov dôchodcov
Slovenská
Kalvárska
Pri Bore
Jaseňová
židovský cintorín
Javorová
Gaštanová
Pod Kremeňom
Cintorínska
Vinohradská
Krátka
Na dieloch
M. Benku
Lanová
Veternicová
Kosatcová
Mariánska
Školská
ZUŠ
ZŠ
RK farský úrad
Nám. sv. Trojice
Nám. M.R. Štefánika
Marcheggská
Synagóga
Záhradná
Zemanská
Mlynská
J. Kráľa
Agátová
Bezručova
Mestské kult.stred.
S.Chalupku
Ružová
Budovateľská
Kukučínova
Zdravotnícka
Okružná
Železničná
Vajanského
Krížna
Bitúnková
Nad potokom
Pri potoku
Pri majeri
Kelerská
Cementárenská
Továrenská
Vodná
Dlhá
Bočná
Robotnícka
Zadná
Jilemnického
Vincenta Šikulu
Žabáreň
ihr.

dni zelá
4.–6. 10. 2019
23. ROČNÍK
1269–2019
750
STUPAVA
MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM
Umiestnenie zón Dni zelá:
Stupavar zóna
Tradičná zóna
Fun zóna
Hlavná zóna
Kreatívna zóna
Legenda:
Polícia
Zdravotná služba
Info stánok
Parkovisko
Autobusová zastávka
Kolotoče
Uzávierky ulíc:
Záhradná – obojsmerne, vjazd len pre dopravnú obsluhu, Keltská – obojsmerne, vjazd povolený pre obyvateľov Keltskej, Agátová – obojsmerne, Cementárenská – obojsmerne, v úseku od križovatky s Továrenskou po križovatku s Kúpeľnou bude vjazd povolený pre obyvateľov Cementárenskej 1–17, Cementárenská súkromná časť - od križovatky s Lipovou ul. po vjazd k bytovým domom na Dlhej ul., Mlynská – obojsmerne v úseku od križovatky s Ružovou po križovatku s Budovateľskou, Ružová – jednosmerne v úseku od križovatky s ul. Janka Kráľa po križovatku s Mlynskou, Devínska cesta – obojsmerne v úseku od križovatky so Záhumenskou po križovatku s Hviezdoslavovou.
Čas uzávierky je od 6.00 hod. dňa 4.10.(piatok) do 24.00 hod. dňa 6.10. (nedeľa).
Tradičná zóna
Hviezdoslavova
Záhumenská
Pri kríži
Matuškova
Holléhо
I. Juračku
Kolakovičova
Sadová
Na vrchnú ho
Stromo
Slne
Dolná
Bottova

dni zelá

4.–6. 10. 2019
23. ROČNÍK

Program
HLAVNÁ ZÓNA

Piatok 4. 10.

16:00 Nevädza
16:15 Slávnostné otvorenie Dni zelá - príhovory
16:45 Nevädza
17:00 DFS Stupavjánek, Stupavjan, Arabeska
17:40 Meisi
18:00 Devils
18:30 Bývalí škôlkari MŠ Marcheggská
19:00 Sokoly
20:30 Silent Trio
22:00 DJ Miro

Sobota 5. 10.

11:30 Pokus o rekord o najdlhší zelovník na Slovensku
krajn
12:00 DFS Nádej
13:30 DFS Juránek
15:00 Leváranky
16:30 AT Band
18:00 Záhorienka
20:30 Čarovné ostrohy
22:00 Cimbal Brothers a Peter Bič Project

Nedeľa 6. 10.

15:00 Maroš Bango
16:30 King Shaolin
18:00 Party Beat
20:00 Queenshow
21:00 Ohňostroj

Pokus o prekonanie rekordu o najdlhší zelovník na Slovensku od stavebnín Krajn. V piatok a sobotu doobeda bude prebiehať súťaž v infostánku MKIC, v ktorej môžete tipovať dĺžku zelovníku.

Program
FUN ZÓNA

Sobota 5. 10.

11:00 Tárajko a Popletajka
12:30 DFS Stupavjánek
13:20 Meisi
14:00 Ujo Ľubo
15:10 Devils
16:00 Hawbadžáni
17:30 Divná zostava
19:00 Zuzana Mikulcová

Nedeľa 6. 10.

11:00 MIA
12:30 Divadlo na Hojdačke
14:30 Žiaci ZŠ kpt. J. Nálepku
15:00 Bývalí škôlkari MŠ Marcheggská
16:00 Natalie & Martin Bies
17:30 Wasabi Cirkus
18:30 Ursus - ohňová show

Kreatívna zóna
V sobotu od 9:00 do 17:00 originálna slovenská hand made tvorba a vegetariánska kuchyňa.

Malý park
Propagačná výstava drobnochovateľov – ZO Slovenský zväz chovateľov Stupava, výstava holubov, králikov, exotického vtáctva a mnoho ďalšieho...

Fun zóna
V sobotu a v nedeľu skákacie atrakcie pre deti, tvorivé dielničky, maľovanie na tvár...

Stupavar zóna
V sobotu sa uskutoční siedmy ročník Dňa otevritých dverí v pivovare Stupavar. Od 13:00 do 18:00 riadené prehliadky pivovaru. Od 18:00 do 22:00 živá hudba. Počas celého dňa bude zabezpečené občerstvenie spolu s hudobnou produkciou od DJ Šony.

Remeselný jarmok
V piatok jarmok otvorený od 12:00 do 20:00 hod. V sobotu a nedeľu jarmok otvorený od 8:00 do 20:00. Predaj tradičných remeselných produktov, hand made výrobkov, šperkov, pochutín, výstava úrody, zeleninový trh, predaj kyslej kapusty, občerstvenie. Stanovisko sanitky – parkovisko pri Mlynskej ulici. Počas všetkých troch dní bude prebiehať kulinárska zelová show – varenie tradičných jedál v podaní Aregala Slovensko – kuchári bez hraníc.

Kultúrny dom
V piatok bude výstavná sála otvorená od 17:00 do 20:00 hod. Výstava akd. maliara Eduarda Kalického vo Výstavnej sále. V Malej sále KD výstava diel a hand made výrobkov od miestnych umelcov. V sobotu a v nedeľu Kultúrny dom otvorený od 10:00 do 19:00. Výstava akd. maliara Eduarda Kalického vo Výstavnej sále KD. V Malej sále KD výstava diel a hand made výrobkov od miestnych umelcov. V sobotu od 8:30 do 18:30 hod. na lúke za Kultúrnym domom bude prebiehať súťaž vo varení kapustnice - My varíme ze zelá.

Sedliacky dvor
Výstava úrody a dyňových strašidiel.

Tradičná zóna
V sobotu otvorené od 8:00 do 18:00 h. Súkromné múzeum A. Stankovského v Máste, Hviezdoslavova 39, Stupava. Predaj rezanej kapusty, kyslej kapusty „Stupavské zelé" a domácej čalamády, ukážky rezania a šlapania kapusty do suda, možnosť natlačenia kapusty do keramického súdku priamo na mieste, predaj kapustnice a kapustových výrobkov od miestnych gazdiniek, občerstvenie, hudobná produkcia.

Cevaservis
Kolotoče od 8:00 do 22:00 hod.

Mestská knižnica
Burza kníh v sobotu od 10:00 do 17:00 a v nedeľu od 12:00 do 17:00.

Synagóga
arte via
O.Z. arte.via Vás pozýva na výstavu obrazov členov ateliéru. Vernisáž výstavy v piatok o 18:30 h. Výstava otvorená v piatok od 17:00 do 19:00, v sobotu od 11:00 do 16:00 a v nedeľu od 13:00 do 16:00 h.

HOLLEN Oldtimer
V sobotu od 10:00 do 17:00 výstava veteránov v HOLLEN Oldtimer. Cementárenská ulica č. 15.

Bratislavský samosprávny kraj · DOVOLENKA NA SLOVENSKU DOBRÝ NÁPAD www.slovakia.travel · MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY · ZÁHORIE rozmanitá zem · SLOVAK LINES · Auto Lamač · krajn · Stupavar · JEWROPE PRESERVING TRADITIONS · BILLA

Babie leto v knižnici

Knihovníci z Mestskej knižnice Ruda Morica pre vás počas leta spracovali novinky spomedzi darov od čitateľov. Príďte si vybrať tú vašu!

National Geographic: ISTANBUL

Ak sa ešte chystáte na cesty, koniec leta si môžete vychutnať aj so sprievodcom po najväčšom tureckom meste. Útla knižka obsahuje 8 rozkladacích máp a rôzne tipy na miesta, ktoré by ste nemali vynechať, ako aj praktické informácie a cenné rady.

Denisa Fulmeková: ŠTRIKOVANÍ FRAJERI

Prvú polovicu života vám vravia, že na to či ono máte čas. Potom sotva mihnete okom a pre zmenu ste zasa na kadečo pristarí. Na svadobné šaty, na dieťa, na lásku, na celkom nový začiatok... Kniha s podtitulom „niekedy je lepšie sa nezoznámiť" je príbehom štyroch priateliek, z ktorých každá je iná, ale všetky túžia po láske a chcú veriť na šťastné konce.

Matúš Burčík: ANI SMRŤ NEROZDELÍ – PRÍBEH OSKARA FEGYVERESA

Nevyšetrená kauza únosu Michala Kováča mladšieho sa stala jedným zo symbolov búrlivých deväťdesiatych rokov na Slovensku. Knižný debut Matúša Burčíka, dlhoročného redaktora denníka SME, rozpráva o životnom príbehu Oskara Fegyveresa, bývalého príslušníka SIS a hlavného svedka únosu prezidentovho syna.

Markéta Dočekalová: TVŮRČÍ PSANÍ PRO KAŽDÉHO 1 + 2

Knihy poskytujú skvelý návod pre začínajúceho žurnalistu, alebo pre každého, kto má záujem naučiť sa, ako sa píše pre noviny, ako vymyslieť dobrý príbeh alebo ako sa píše poviedka. Knihy obsahujú praktické cvičenia a množstvo cenných rád a odporúčaní pre milovníkov písania.

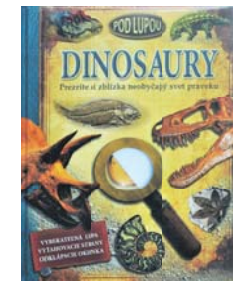

Douglas Palmer: DINOSAURY – PREZRITE SI ZBLÍZKA NEOBYČAJNÝ SVET PRAVEKU

Keďže knihy o dinosauroch sú u našich detských čitateľov mimoriadne populárne, môžeme ich potešiť ďalším prírastkom. Preskúmajte stratený svet vyhynutých živočíchov, zblízka si pozrite ostré pazúry Velociraptora a šupiny, ktoré chránili kožu obrovských Sauropodov. Použite priloženú lupu, aby ste si zväčšili nevšedné výjavy a neuveriteľné tvory z dávnej minulosti.

Muriel Barberyová: S ELEGANCÍ JEŽKA

Knihou sa prelínajú príbehy dvoch žien, 54-ročnej Renée a 12-ročnej Palomy. Renée je domovníčkou v luxusnom bytovom dome, ktorá spĺňa všetky stereotypy o typických domovníčkach, pritom ale pred svetom tají svoju inteligenciu a rozhľad. To má spoločné s Palomou, ktorá býva v dome, kde je Renée domovníčkou, a ktorá tiež tají svoju inteligenciu a plánuje samovraždu. Kniha je krásnym filozofickým príbehom o priateľstve s nečakaným záverom.

Richard Walker:

AKO FUNGUJE NEUVERITEĽNÉ ĽUDSKÉ TELO – OČAMI ZVEDAVCOV

Farebná ilustrovaná kniha s množstvom rozkladacích dvojstrán vysvetlí malým zvedavcom fungovanie ľudského tela. Každá z nich sa zameriava na určitú základnú časť tela či proces, ktorý v ňom prebieha. Prenikneme pod kožu, aby sme nahliadli do nádherného, úžasného stroja, ktorým je ľudské telo. Prezrieme si všetky životne dôležité sústavy, ktoré ťa udržiavajú nažive: tráviacu, dýchaciu, nervovú, svalovú, kostrovú a mnohé ďalšie. Čaká ťa naozaj nezvyčajné dobrodružstvo!

Veľké pravdy v malých príbehoch

Mestská knižnica Ruda Morica pozýva na autorské čítanie Veľké pravdy v malých príbehoch autorky Janetty Šimkovej. Čítanie z knihy Knižka, s ktorou sa dá žiť, bude spojené s autogramiádou a prehrávaním ukážok z knihy v podaní Roberta Rotha.

Môžete sa tešiť na rozprávanie o tom, ako v sebe objavovať potrebnú silu a odvahu, nachádzať a zvyšovať sebahodnotu a pestovať sebalásku.

Podujatie sa uskutoční vo štvrtok 26. septembra 2019 o 18:15 v Mestskej knižnici Ruda Morica.

Mgr. František Brunner

BURZA KNÍH

Mestská knižnica Ruda Morica počas Dní Zelá pozýva všetkých knihomoľov do svojich priestorov na BURZU KNÍH. Začíname v sobotu 5.10.2019 od 10:00 – 17:00 hod a v nedeľu 6.10.2019 od 12:00 – 17:00 hod.
Tešíme sa na Vás.

Osídlenie Stupavy

1269–2019 750 STUPAVA

Stupavský región patril už od praveku k územiam s pomerne hustým a intenzívnym osídlením. Táto skutočnosť vychádzala z dvoch základných geopolitických daností regiónu.

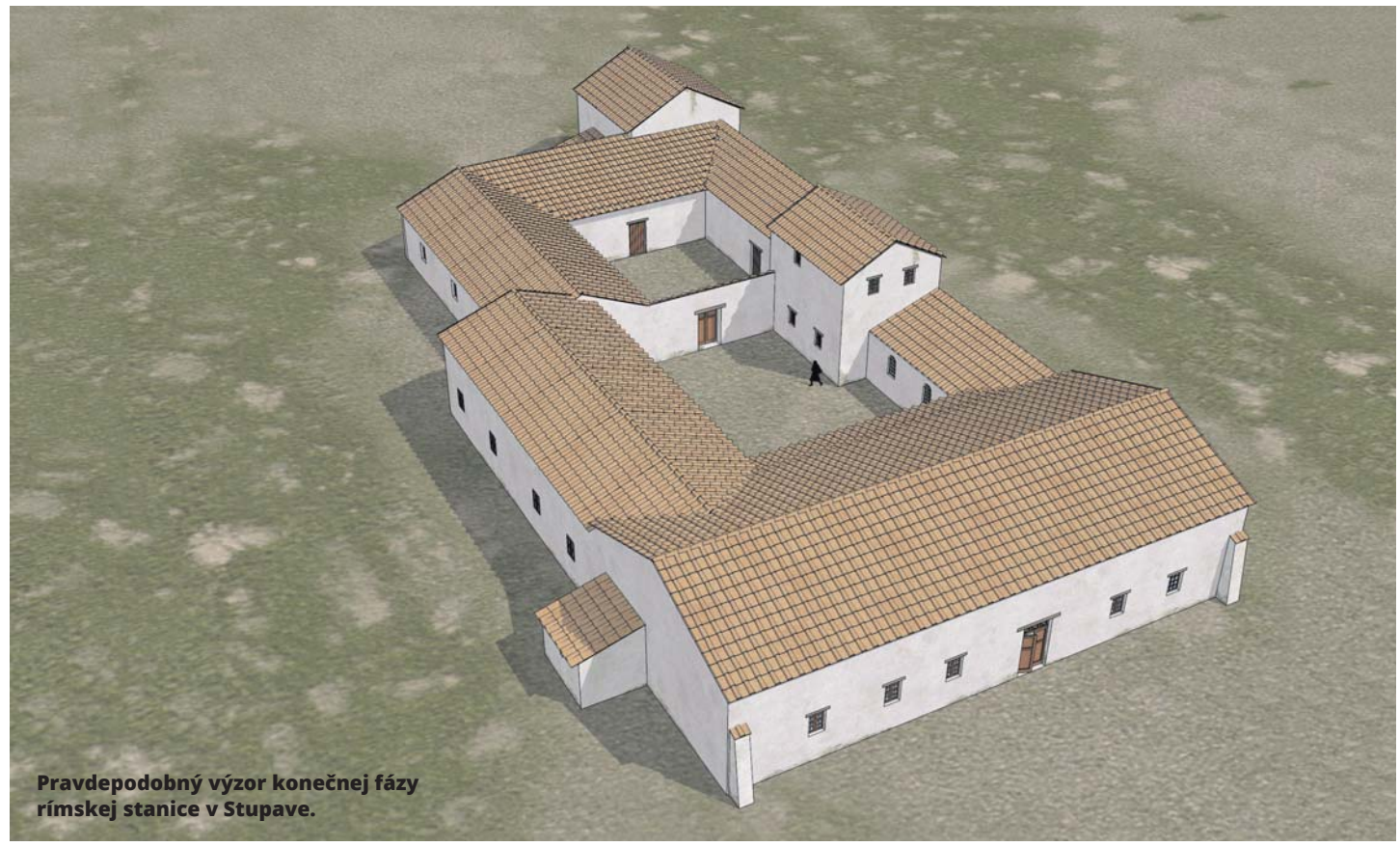

Pravdepodobný výzor konečnej fázy rímskej stanice v Stupave.

Na jednej strane to bola samotná strategická poloha oblasti dimenzovaná na juhu tokom Dunaja (za Devínskym bralom sa fauna i flóra rieky mení z horskej na nížinnú), na východe Malými Karpatmi ako dôležitou strategickou bariérou a smerom na západ nížinnými územiami s kvalitnou pôdou, dostatočnou riečnou sieťou a možnosťami exploatovať živú prírodu. Veľmi dôležité boli strategické obchodné cesty, ktoré viedli od Dunaja smerom na sever (Jantárová cesta) a cez priesmyky Malých Karpát smerom východ – západ.

Druhým dôležitým faktorom, ovplyvňujúcim hustotu i charakter osídlenia západnej časti Bratislavskej brány, bol politický vývin Záhoria ako samostatného regiónu a Trnavskej tabule so Žitným ostrovom. Ak možno vychádzať z typologických analýz dosiaľ známych nálezov z archeologických výskumov, predovšetkým keramiky, obyvateľstvo Záhoria inklinovalo k susednému Dolnému Rakúsku a Morave, zatiaľ čo východne od Malých Karpát sa formovali prevažne odlišné prejavy v hmotnej a pravdepodobne aj v duchovnej kultúre. Karpaty teda tvorili v ranom období konkrétnu hranicu nielen z hľadiska prírodného, ale aj politického.

Strategický význam územia

Stupavský región predstavoval dotykové územie, miesto s výrazným strategickým významom na hraniciach a spojniciach pravekých civilizačných okruhov. Túto jeho charakteristiku môžeme sledovať aj na zvyškoch hmotnej kultúry, napr. na tvaroch a výzdobe hmotných pozostatkov pravekých kultúr. Zároveň leží v širšom priestore stretu dvoch najvýznamnejších európskych diaľkových obchodných ťahov, zmapovateľných pomocou archeologických nálezov od staršieho praveku. Zo západu na východ smerovala podunajská cesta (svojím spôsobom predĺženie Hodvábnej cesty), spájajúca na jednej strane Slovensko s oblasťami horného Dunaja, predovšetkým s oblasťou dnešného Rakúska a Nemecka s dosahom do Francúzska a ďalej až na Britské ostrovy; na druhej strane s Transylvániou, južným Balkánom a oblasťou Čierneho mora a ďalej na východ. Touto trasou sa do našich krajín dostali mnohé špecifické tovary, ako napr. hodváb, poznatky a technológie z civilizačne vyspelejších oblastí, napr. v starších dobách znalosť spracovania bronzu (z čiernomorskej oblasti), ale i znalosť spracovania železa v mladších dobách z úplne opačnej strany.

Možno konštatovať, že stupavský mikroregión mal z geopolitického i prírodného hľadiska pomerne dobré predpoklady na intenzívne osídlenie už od raného praveku. Dnešná Stupava a jej význam ako strediskovej aglomerácie južného Záhoria sa rodila celé tisícročia postupnou kultiváciou krajiny, formovaním širších nadregionálnych štruktúr a odovzdávaním skúseností jednotlivých generácií miestnych komunít.

Najstarší doklad osídlenia

Počiatky prítomnosti moderného človeka na území dnešnej Stupavy siahajú cca 30 000 rokov do minulosti. Nie sú síce priame doklady o prítomnosti najstarších ľudí priamo v katastri obce, ale na návrší nad rakúskym Stillfriedom neďaleko Angernu vtedy trvalejšie žil homo sapiens sapiens. Pri analýze kamennej industrie (výrobkov z kameňa ako čepele nožov, hroty šípov alebo oštepov) z lokality sa však zistilo, že kamenná surovina pochádza z oblasti dnešnej Mariánky, takže ľudia pri jej získavaní nutne museli prechádzať územím dnešnej Stupavy.

Poklad z doby bronzovej nájdený v Stupave.

Prvé stále osídlenie na území dnešnej Stupavy možno zistiť až z mladšej doby kamennej, keď ľudia v dôsledku zmeny hospodárenia (prechod z lovu a pastierstva na poľnohospodárstvo) sa začali trvalo usídľovať, aby mohli zasadiť i zožať poľnohospodárske plodiny. Za najstarší doklad osídlenia stupavského regiónu možno považovať črepy lineárnej keramiky bez možnosti bližšieho datovania, ktoré pochádzajú z polohy Urbárske sedliská, ležiacej severne od Stupavy. Pravdepodobne v tomto priestore stálo prvé sídlisko v dejinách Stupavy vôbec. Na rovnakom mieste žili ľudia aj o niečo neskôr, v čase, keď sa v širšom stredoeurópskom priestore rozvíjala tzv. lengyelská kultúra (začiatok 3. tisícročia pred n. l.).

Kovanie s hlavičkou z obdobia prítomnosti Keltov na území Stupavy.

Doba bronzová

Na konci tretieho tisícročia začala na našom území doba bronzová, ktorá sa od predchádzajúcej doby líšila najmä zvládnutím metalurgie medi a cínu a ich zliatiny bronzu. To sa zákonite odrazilo aj na zmene spoločenskej štruktúry a výraznej sociálnej diferenciácie. Bohatí ľudia sa začali o svoje bohatstvo báť, a preto sa objavil nový fenomén – opevnené hradiská. Popri roľníckych, neopevnených osadách začínajú v sídelných štruktúrach výraznejšie dominovať hradiská ako mocenské, remeselné i kultové centrá (v okolí Stupavy Devín, Plavecké Podhradie a Barania lúka nad Mariankou, z druhej strany Moravy opäť pri Stillfriede).

Celé obdobie bronzovej doby v rokoch cca 2200 – 800 pred naším letopočtom je v Stupave zastúpené viacerými náhodnými nálezmi, ktoré sa len čiastočne dajú priradiť ku konkrétnej osade. Jedinou výnimkou je objavenie osady zo staršej doby bronzovej (maďarovská, resp. unětická kultúra) na mieste niekdajšieho ihriska na južnom okraji niekdajšej Stupavy (pri cementárni). Na konci doby bronzovej vystriedalo pochovávanie do urien vŕšenie mohutných mohýl pre príslušníkov kniežacej spoločenskej vrstvy. Jedna z takých mohýl sa nachádza na pravej strane cesty zo Stupavy smerom do Vysokej, avšak keďže dodnes nebola preskúmaná, nie je možné o nej vysloviť žiadne presnejšie súdy.

Kelti – majstri v spracovaní železa

Približne v 8. storočí pred n. l. sa aj do našej oblasti rozšírila znalosť spracovania nového kovu, železa. Začala staršia doba železná, ktorá trvala približne do štvrtého storočia pred n. l. Aj v tomto období prekvitali hradiská na Devíne, Devínskej Kobyle a v neďalekom Stillfriede. Ich zázemím boli poľnohos-

podárske usadlosti s domami zapustenými čiastočne do zeme, tzv. polozemnice. Stopy tohto osídlenia sa opäť našli na pozemkoch neďaleko bývalej cementárne.

V priebehu štvrtého storočia pred n. l. ovládli strednú Európu Kelti. Ich prvá prítomnosť na našom území bola zaznamenaná práve v Stupave. Kelti boli majstri v spracovaní železa. Objavili a zdokonalili nástroje pre poľnohospodárstvo a ostatné remeslá (kosy, kladivá, kliešte, špecializované sekery, hoblíky, nožnice a pod.), ktoré sa v nezmenenej podobe široko používali až do 20. storočia. S veľkou pravdepodobnosťou spracovávali tzv. bahenné železné rudy, ktoré sa hojne vyskytujú v územných depresiách v priestore na sever a západ od Stupavy. O spracovaní týchto rúd svedčí nález trosiek zo železných pecí na viacerých miestach v obci. Pri výstavbe cementárne bolo v 30. rokoch minulého storočia objavené väčšie keltské pohrebisko, ktoré svedčí o intenzívnom osídlení katastra obce v tomto období. Región južného Záhoria bol ekonomickým zázemím silných keltských miest (oppidum), akými boli Bratislava, Devín alebo Plavecké Podhradie.

Keltská civilizácia sa okolo prelomu letopočtov dostala pod silný tlak Dákov z Transylvánie, Germánov zo severu a expandujúcej Rímskej ríše. V tomto nerovnocennom boji podľahla a stratila sa aj na južnom Záhorí. Ich populáciu vystriedali germánske kmene Markomanov a Kvádov. Za Dunajom na dobytých územiach zriadili Rimania provinciu Panónia a jej hlavné mesto Carnuntum sa stalo prvým skutočným veľkomestom v našom priestore. Rimania samozrejme vplývali aj na vývin politickej a etnickej situácie severne od rímskej hranice, tzv. Limes Romanus. Striedavo vysielali na toto územia vojská, ustanovovali za vládcov svojich klientov a budovali pre nich rôzne stavby. Pozostatky rímskych stavieb sú na Devíne, v Dúbravke, ale najmä v Stupave. Na vrchu Kopec vybudovali Rimania už v 2. storočí n. l. stavbu, pre ktorú sa vžil názov Rímska stanica v Stupave.

Vojenská stanica alebo luxusný obydlie?

Takmer celý stavebný komplex na vrchu Úboč je dimenzovaný obvodovým múrom, ohraničujúcim priestor približne pol hektára. Múr vytvára nerovnomerný štvorec, pričom jednotlivé steny dosahujú dĺžku: severovýchodná 69,55 m, severozápadná 65,40 m, juhovýchodná 69,85 m a juhozápadná 73,30 m. Tieto rozmery boli zistené ešte počas výskumu prof. V. Ondroucha. Múr sa po celej dĺžke zachoval len v spodnej (základnej) časti, niektoré partie iba v negatíve, vzniknutom po vyťažení kameňa v stredoveku či novoveku. Múr dosahuje hrúbku 80 cm. Zaujímavá bola technika jeho výstavby. Do vykopanej ryhy po trase budúceho muriva boli najprv nasypané riečne kamene strednej veľkosti, na ne naliali vrstvu kvalitnej bielej malty a až na takto vzniknutom podklade začali s budovaním vlastnej steny.

Dominantnou budovou celého komplexu bola budova zložitého pôdorysu, ktorá sa nachádzala v severnej polovici areálu. Ako ukázal posledný výskum, je výsledkom viacerých prestavieb a dostavieb, takže nakoniec vznikla rozľahlá budova so 16-timi miestnosťami rôznej plochy, viaceré s maltovou dlážkou a vykurovaním pod podlahou. Na jej mieste stáli pôvodne iné, menšie budovy. Objekt nebol zničený vojenským zásahom, ale opustený. Postupne sa rozpadal a zanikol po zemetrasení asi v štvrtom alebo piatom storočí. O charaktere stavby sa vedú dlhodobo vášnivé diskusie. Jej označenie ako vojenská stanica nie celkom zodpovedá charakteru stavby. Chýbajú typické prvky obrannej architektúry, nenašli sa takmer žiadne militária (zbrane a zariadenia na obranu), ba ani nejaké znaky, že by stanica čelila útokom. Je celkom možné, že rímsky stavitelia vystavali tento komplex ako luxusné obydlie pre miestneho náčelníka alebo knieža. Všetky tieto hypotézy však potrebujú potvrdenie archeologickým výskumom, ktorý ani zďaleka nebol ukončený.

Z germánskej doby bolo v katastri Stupavy nájdených viacero zaujímavých nálezov. Nie sú to len rímske strieborné a zlaté mince, ktoré slúžili skôr na ozdobu ako platidlo, ale aj germánske obydlia blízko Rímskej stanice. Posledný veľký germánsky nález sa našiel na mieste bývalej pošty pri výstavbe dnešného hotela Eminent. Išlo o dva popolnicové hroby v ľavej časti stavby pri čelnom pohľade.

Sloveni

Zánik germánskeho osídlenia na území juhozápadného Slovenska i Záhoria súvisel s pohybom mnohých kmeňov a „národov“ pod tlakom hunského kmeňového zväzu, ktorý sa objavil na strednom Dunaji na začiatku piateho storočia. Okolo roku 475 väčšina Germánov (potomkov Markomanov a Kvádov, vtedy už pod spoločným menom Suebi – Švábi) odtiahla na západ. Uvoľnený priestor obsadili slovanské kmene, zväčša Sloveni, priami predchodcovia dnešných Slovákov. Na Záhorí, v Dolnom Rakúsku a na južnej Morave však stále panoval germánsky kmeň Longobardov. V polovici 6. storočia sa Longobardi dostali do sporu s germánskymi Gepidmi, ktorí obývali približne dnešné územie Maďarska. Na pomoc vo vojne s nimi si pozvali spoza Karpát kočovných Avarov. Vojnu síce vyhrali, ale do susedstva sa im dostali bojovní Avari, pred ktorými v roku 568 utiekli do severnej Itálie (Lombardsko). Uvoľnili tak priestor Slovenom spoza Karpát, ktorí veľmi rýchlo zaujali ich miesto a stali sa na Záhorí odvtedy dominantným etnikom, ktoré na tomto území pretrvalo až dodnes.

O tom však v nasledujúcom článku, v ktorom sa pokúsime vysvetliť aj pôvod názvu Stupavy a miestnej časti Mást.

PhDr. Anton Hrnko, CSc.
Foto: archív autora

Časť podlahy Rímskej stanice so systémom podlahového vykurovania.

Objavený germánsky hrob na mieste bývalej pošty.

CRH

CRH Betonáreň Stupava

Výroba, doprava a čerpanie kvalitných betónových zmesí

Predaj betónu:

0903 554 630

CRH (Slovensko) a.s., Cementárska 15, Stupava
www.crhslovakia.com

i201909014

Mástske hody

V príjemnej susedskej atmosfére sa konali tradičné Mástske hody. Na malom priestore sa stretol kopec usmiatych ľudí. Koštovali nielen bravčový guláš, teda ze svine, ale aj poľovnícky. Počúvali veselú muziku a hodnotili súťaž v pečení pocherajov. Súťažilo dvadsaťsedem gazdiniek, ktoré ponúkali sladké aj slané, takže koláčikov boli plné stoly. Najviac chutil medový krémeš Jany Sláčikovej (recept nájdete v novembrovom vydaní Stupavských novín), ktorá sa tak stala víťazkou tejto súťaže. Na druhom mieste sa umiestnila Mária Draškovičová vďaka svojmu klasickému orechovému a makovému závinu a tretia skočila Eva Chromeková, ktorá pripravila mrkvovú tortu.

Jozef Fabian, Mástsky potravinový spolok v Stupave
Foto: Eva Švoňavová

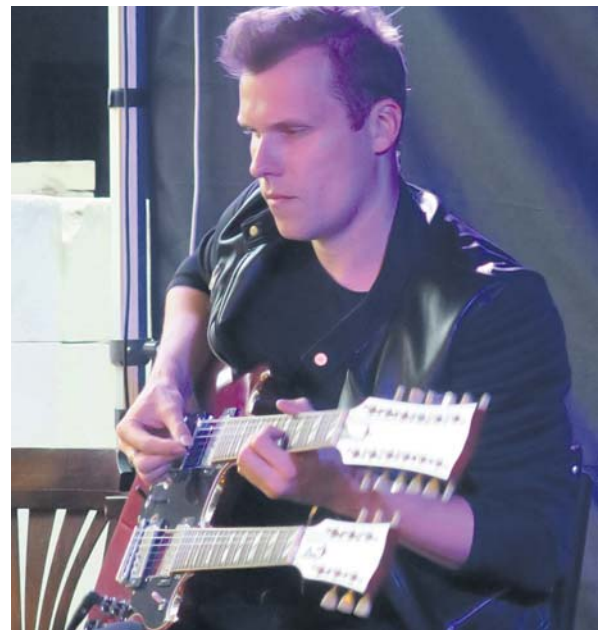

Lahôdka pod platanom

Erich „Boboš“ Procházka & Marek Wolf hrajú spolu pravidelne od roku 2006. Ich prvé CD s názvom Diversion uzrelo svetlo sveta o šesť rokov neskôr. Ďalšie CD Inversion sa v ankete portálu Bluesmusic.sk stalo slovenským bluesovým albumom roka 2014. V máji 2015 vyšiel ich koncertný album LIVE a napokon v roku 2016 zatiaľ posledný spoločný titul Conversion, ktorý sa stal opäť bluesovým albumom roka.

Erich „Boboš“ Procházka je koncertný hráč už viac ako 30 rokov. Ako virtuóz fúkacej harmoniky je aj vyhľadávaným štúdiovým hráčom. Doposiaľ spolupracoval na vyše stovke štúdiových projektov, od blues cez rock, pop, šansón a džez až po metal. Pre mnohých je už dnes harmonikárskou legendou európskeho formátu. Jeho spoluhráč na pódiu, o generáciu mladší gitarista Marek Wolf, je takisto nielen skvelým inštrumentalistom, ale i skladateľom a aranžérom, ktorý patrí medzi popredné osobnosti slovenskej bluesovej scény.

Hudba trochu inak

Prístup oboch hudobníkov k blues je naozaj nezvyčajný. Známe skladby najväčších postáv tohto hudobného žánru neinterpretujú klasickým spôsobom, ale ich doslova „rozložia“ až na základné prvky, aby z nich vzápätí stvorili niečo úplne nové, démonické, čo má s pôvodnou skladbou len veľmi málo spoločné. Skrátka – niečo typicky bobošovsko-wolfovské, čo sa neuveriteľne dobre počúva. Využívaním výrazových prostriedkov rôznych žánrov dávajú blues úplne iný rozmer. Ba dalo by sa povedať, že tvoria hudbu, ktorá znie priam nadpozemsky.

Jedinečný zážitok

Oboch týchto skvelých muzikantov si mohli Stupavčania vypočuť pod jedným z najväčších a najkrajších platanov uprostred mesta, ktorý dotváral príjemnú komornú atmosféru ich vystúpenia. Pre milovníkov blues, a nielen pre nich, to bola doslova lahôdka na záver horúceho augustového večera.

Text a foto: on

Počasie v Stupave

Júl 2019

Mesiac júl patrí v nižších polohách na Slovensku medzi najteplejšie mesiace, no vo vysokých horských polohách je najteplejším mesiacom až august.

Pár riadkov by som rád venoval aj mesiacu júl z pohľadu celosvetového počasia, keďže v médiách vyšla správa, že tohtoročný júl sa stal najteplejším mesiacom v histórii meraní, teda od roku 1880. Priemerná globálna teplota predstavovala +16,74 °C, čo je skoro o 1 °C viac ako júlový priemer za 20. storočie. Doteraz najteplejším mesiacom bol júl v roku 2016, ktorý mal teplotu o 0,03 °C nižšiu. Ide o údaje americkej organizácie NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration). K tohtoročnému júlovému rekordu prispeli najviac oceány, ktoré boli vôbec najteplejšie z doterajších meraní, zatiaľ čo pevnina sa umiestnila na druhom mieste v histórii meraní. Rekordne teplý bol tohtoročný júl na Aljaške, v častiach južnej Afriky, Mexika a južnej Ázie, taktiež potom v niektorých regiónoch Pacifiku. K relatívne najchladnejším regiónom patrila Moskovská oblasť. Netreba zabúdať na veľmi teplú západnú Európu, kde padali celoštátne rekordy, a to v Nemecku, Belgicku, Holandsku, vo Veľkej Británii a v Luxembursku.

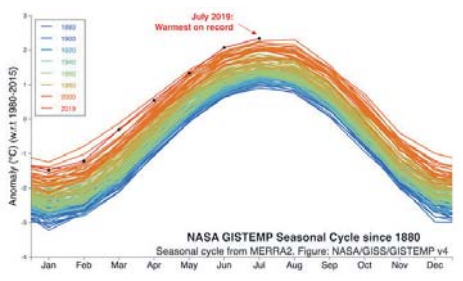

Odchýlka mesačných teplôt od dlhodobého normálu za roky 1980 až 2015 Zdroj: NASA

Vráťme sa do Stupavy, kde sme za posledných 32 rokov prežili ôsmy najteplejší júl. Priemerná teplota mala hodnotu +21,8 °C. Prvé miesto si ako najteplejší mesiac júl naďalej drží rok 2006 (+23,9 °C).

V STUPAVE NAJVYŠŠIE MAXIMUM: +36,6 °C (1.7.)
NAJNIŽŠIE MINIMUM: +9,9 °C (9.7.)
NAJVYŠŠÍ DENNÝ PRIEMER: +26,6 °C (1.7. a 25.7.)
NAJNIŽŠÍ DENNÝ PRIEMER: +16,3 °C (13.7.)

Po dvoch predchádzajúcich mesiacoch, keď sme prežili dva odlišné extrémy (najdaždivejší máj a následne najsuchší jún), prišiel opäť suchší júl. Po nahliadnutí do štatistík môžeme povedať, že sme mali siedmy najsuchší júl od roku 1987. Len pre zaujímavosť spomeniem, že v Stupave sme najsuchší mesiac júl zaznamenali už v spomínanom roku 2006, kedy napršalo len 1,2 mm.

Zrážkovo výdatnejšie búrky sa počas celého mesiaca juhu Záhoria skôr vyhýbali, v Stupave napršalo 32,3 mm, čo predstavuje cca 43,3 % z dlhodobého júlového normálu (1987 – 2018).

POČET DNÍ SO ZRÁŽKAMI V STUPAVE: 7
POČET DNÍ S BÚRKOU: 3 (26, 27, 30 a 31.7.)
POČET DNÍ SO VZDIALENOU BÚRKOU: 0
NAJVYŠŠÍ DENNÝ ÚHRN ZRÁŽOK: 13,1 mm (27.7.)

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ale aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na www.pocasiepodlupou.sk

Peter Štefančin
Foto: Peter Štefančin, Stupava, júl 2019

Nevädza na Cyrilo-metodských dňoch

Konštantín a Metod pochádzali z byzantského mesta Solún v Grécku. Metod sa pôvodne volal Michal (Metod bolo jeho mníšske meno). Študoval v Solúne, kde získal právnické vzdelanie. Konštantín bol významným filológom (jazykovedcom). Neskôr prijal reholné meno Cyril. Cyril a Metod k nám priniesli písmo, vzdelanie a kultúru.

Bratislavský samosprávny kraj a Malokarpatské osvetové stredisko Modra každoročne organizuje na Cyrilo-metodské dni prehliadku speváckych zborov. Minulý rok sme mali možnosť spevácke zbory sledovať u nás v Stupave v kostole sv. Štefana. Tento rok bola prehliadka zborov v kostole Povýšenia sv. Kríža v Budmericiach. Program uvádzala pani Darina Mladenovová z Malokarpatského osvetového strediska Modra, príhovor mal správca farnosti JCLic. JUDr. Mgr. Branislav Trubač.

Na prehliadke sa predstavili štyri spevácke zbory: Cantate Domino – Zohor, Chorus Angelicus – Budmerice , Cantus – Bratislava a Stupavská Nevädza. Každý spevácky zbor zaspieval 5 piesní podľa vlastného výberu. Náš umelecký vedúci Mgr. art. Tomáš Šelc v tom čase spieval na Cyrilo-metodských dňoch v Terchovej, preto zbor dirigovala naša kolegyňa pani Eva Bocánová. Prehliadku speváckych zborov ukončil a za účasť sa poďakoval starosta Budmeríc pán PhDr. Jozef Savkuliak.

Text a foto: Soňa Činovská

Ženský spevácky zbor Nevädza

pozýva ženy a dievčatá do svojich radov.

Ak chcete uplatniť svoju záľubu spievať, príďte medzi nás. Spievame každú stredu o 18,30 v MKIC ul. Agátová, I. poschodie.

Tešíme sa na vás.

„Spev je náš život, pieseň je liekom, nech slovenské piesne letia širým svetom."

Kontakt: Mazancová 0903 234 919

Seniori v Kroměříži

Druhý augustový víkend sa seniori z klubu Pohoda Stupava zúčastnili spolu s klubom dôchodcov Záhorská Bystrica na zájazde do Kroměříža.

Navštívili sme Biskupský palác, výstavu Flóra a ochutnali kvalitné vína v dedinke Kněždub, za čo patrí vďaka p. Marošovej a p. Hrmovej.

Za klub seniorov za pekný deň ďakuje Viera Štefková.

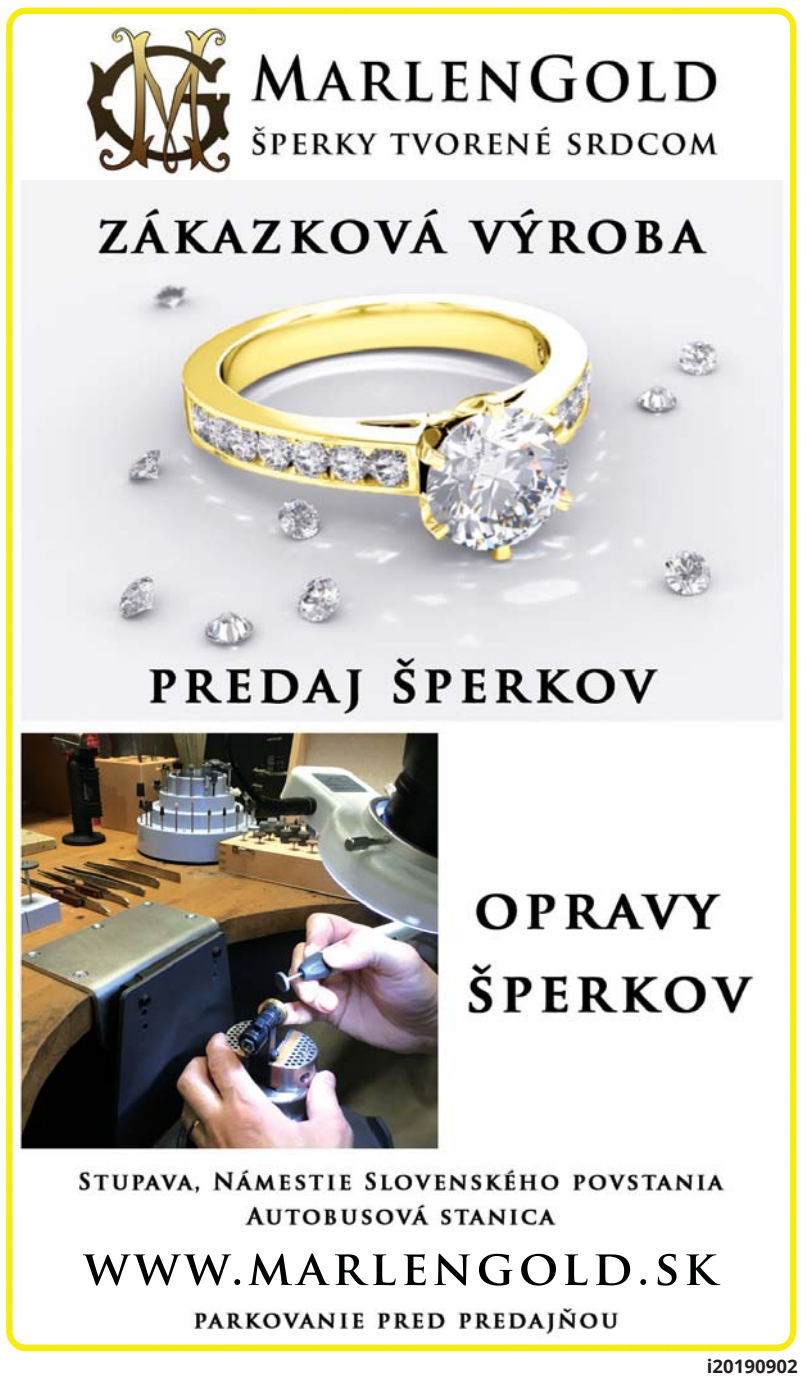

i20190902

Spomienkové stretnutie

Mesto Stupava v spolupráci so SZPB Stupava pripravili pietnu spomienku k 75. výročiu Slovenského národného povstania, ktorá sa konala v stredu 28. augusta 2019 o 15 hodine.

Predstavitelia mesta a Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov položili vence k pamätníku SNP pred Mestským úradom v Stupave. Slávnostný sprievod pokračoval k pamätníku kpt. Jána Nálepku v areáli základnej školy.

rr

Foto: Peter Kubička

Stupavské hody

Predposlednú augustovú nedeľu si Stupavčania pripomenuli Stupavské hody.

Bohatý program bol pripravený už od 14-tej hodiny a niesol sa v historickom duchu. Organizátori si aj takto chceli pripomenúť 750. výročie prvej písomnej zmienky o Stupave.

Program začal sprievodom, ktorý tvorili členovia skupiny historického šermu URSUS. Takto symbolicky zvolali obyvateľov do areálu kultúrneho domu a Sedliackeho dvora.

Návštevníci každej vekovej kategórie si počas Stupavských hodov našli niečo pre seba. Program prebiehal striedavo na lúke za kultúrnym domom a priamo v Sedliackom dvore. Tí najmenší mohli sledovať ukážky historického šermu, ako aj originálne predstavenie Divadla Havran. Posedieť si, zaspievať a zatancovať s Dychovou hudbou Šohajka, Duom Jamaha či Béčkovými chlapcami bolo možné až do neskorého večera. Samozrejme kvalitné občerstvenie, kolotoče, skákacie atrakcie a maľovanie na tvár nesmeli chýbať. Viac o atmosfére podujatí nájdete v priložených fotografiách.

Foto: Peter Kubička

Letné kino

Pre veľký úspech pripravilo Mestské kultúrne a informačné centrum spolu s Mestskou knižnicou Ruda Morica premietanie filmov v príjemnom prostredí záhrady knižnice. Premietalo sa vždy v stredu a v nedeľu počas mesiacov júl a august. Stredy patrili najmenším divákom. Premietali sa tituly ako Babyšéf, Snehová kráľovná, Kráľovná zrkadiel, Pračlovek, Ja, zloduch 3 či Putovanie so sobíkom. Počas letných nedieľ mali návštevníci kina na výber z titulov Ján Palach, Zmenšovanie, Hora medzi nami, Mama Mia! Here we go again a Úkryt v ZOO. Dovedna navštívilo letné kino takmer 650 návštevníkov.

Denné tábory v Pohodke

Počas leta sa v OZ Pohodka konal denný tábor pre deti. Spolu sa na ňom v štyroch turnusoch zúčastnilo 102 detí, ktoré vyrábali kreatívne výrobky, mali kopec zábavy a hier s kamarátmi. Boli sme aj na celodennom výlete, na ktorom sme si opekali.

Srdečne ďakujem klubu slovenských turistov Tatran Stupava za zapožičanie miesta na opekanie, veľmi sa nám tam páčilo a tešíme sa na ďalšiu vzájomnú spoluprácu.

Taktiež ďakujeme predstaviteľom mesta Stupava za dotáciu, ktorou podporili chod tohto tábora. Aj vďaka nej sa mohol uskutočniť.

V neposlednom rade ďakujeme i všetkým spolupracovníkom, pomocníkom a dobrovoľníkom za skvelý prístup a vytvorenie prijemnej atmosféry. Pozitívna spätná väzba a spokojnosť detí a rodičov sú tou najlepšou odmenou.

Iveta Vachálková
konateľka OZ Pohodka

TRADIČNÁ ZÓNA

SOBOTA 5.10.2019

MASTSKÝ POTRAVINOVÝ SPOLOK v STUPAVE

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava

1269–2019 750 STUPAVA

OBECNÝ DOM MÁST

- **predaj „Stupavského zelá“** (kyslej aj rezanej kapusty)
- predaj domácej čalamády
- natlačenie kapusty priamo na mieste do keramického súdku
- ukážky rezania a šlapania zelá
- kotlíková kapustnica a kapustové dobroty od miestnych gazdiniek
- občerstvenie a hudobná produkcia

Otvorený Mástsky sedlácky dvúr A. Stankovského

Uvítanie detí do života

Mesto Stupava pozýva rodičov novorodencov na uvítanie detí do života

Narodenie nového Stupavčana je vzácnou udalosťou. Ak sa Vám narodilo dieťatko a máte záujem prihlásiť ho na občiansky obrad Slávnostného uvítania detí do života, stačí vypísať našu návratku:

Meno a priezvisko dieťaťa:

Narodené dňa:

Meno a priezvisko matky dieťaťa:

Rodné priezvisko matky:

Adresa:

Tel. číslo:

Mailová adresa:

Meno a priezvisko otca dieťaťa:

Adresa:

Podmienka zaradenia medzi záujemcov:
Trvalý pobyt matky aj dieťaťa v Stupave v deň narodenia dieťaťa (ktorý stále trvá).

Súhlasím, aby údaje o mojej osobe boli spracované prevádzkovateľom Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, IČO: 00 305 081 v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2016/679 v rozsahu, ktorom sú uvedené na tejto prihláške, za účelom evidencie a úkonov súvisiacich s prípravou a realizáciou Slávnostného uvítania detí do života s trvalým pobytom v Stupave. Zároveň súhlasím s vyhotovovaním fotografií a videozáznamu z podujatia a s ich zverejnením na webovom sídle mesta Stupava, na oficiálnej stránke mesta Stupava na sociálnej sieti a v Stupavských novinách. Súhlas udeľujem na 2 roky. Zároveň beriem na vedomie svoje práva, ktoré spočívajú v tom, že takto poskytnutý súhlas som oprávnený kedykoľvek písomne odvolať, môžem od prevádzkovateľa požadovať prístup k osobným údajom týkajúcich sa mojej osoby, mám právo na opravu osobných údajov, na vymazanie osobných údajov alebo na obmedzenie spracúvania osobných údajov, ako aj v práve na prenosnosť osobných údajov a práve podať návrh na začatie konania podľa § 100 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov.
E-mailová adresa na uplatnenie práv je **zodpovednaosoba@stupava.sk.**

Podpis otca

Podpis matky

Návratku je potrebné poslať na:
MsÚ Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, príp. elektronicky na **monika.vrabelova@stupava.sk.**

Prihlášku môžete odovzdať aj osobne na podateľni mestského úradu alebo priamo na príslušnom referáte.
V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte p. Vrábelovú na tel. čísle **02 6020 0917**.

Uvítanie detí do života

Mesto Stupava má záujem zachovať tradíciu uvítania našich najmladších obyvateľov. Nové pravidlá upravujúce o chranu osobných údajov nás vedú k zmene systému spracovania informácií o stupavských novorodencoch. Tieto údaje môžeme spracovať iba na základe súhlasu zákonných zástupcov detí. Preto sa obraciame na rodičov a iných zákonných zástupcov novorodených Stupavčanov, ktorí chcú prihlásiť svoje dieťa na občiansky obrad uvítania detí do života, aby najneskôr do 6.10.2019 podali priloženú prihlášku na Mestský úrad Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava. Nájdete ju aj na https://www.stupava.sk/ako-vybavit/matrika/narodenie-dietata/. Prihláška vrátane súhlasu so spracovaním osobných údajov musí byť podpísaná oboma rodičmi. Záujemcom, ktorí splnia nižšie uvedené podmienky, mesto Stupava zašle pozvánku. Najbližší obrad sa uskutoční v 2. polovici novembra.

Podmienky zaradenia medzi záujemcov v nasledovnom termíne:

1. Trvalý pobyt matky a dieťaťa v Stupave v deň narodenia dieťaťa (ktorý stále trvá).

3. Dátum narodenia dieťaťa v rozmedzí od 15.3.2019 do 15.9.2019.

Rodičia novonarodených detí môžu prihlášky zasielať aj priebežne počas celého roka, nie je potrebné čakať až na zverejnenie výzvy.

Prihláste sa a oslavujte!

Mesto Stupava pozýva jubilantov na spoločné posedenie

Okrúhle narodeniny sú vzácnou príležitosťou stretnúť sa. Ak oslavujete vy alebo váš blízky životné jubileum 75, 80, 85, 90 a viac rokov a chcete ho osláviť spoločne s ostatnými, stačí vypísať našu návratku:

Meno a priezvisko:

Dátum narodenia:

Adresa:

Tel. kontakt:

Kontaktná osoba:

Súhlasím, aby údaje o mojej osobe boli spracované prevádzkovateľom Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, IČO: 00 305081 v súlade s čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EU) 2016/679 v rozsahu, ktorom sú uvedené na tejto prihláške, za účelom evidencie a úkonov súvisiacich s prípravou a realizáciou Slávnosti jubilantov s trvalým pobytom v Stupave. Zároveň súhlasím s vyhotovovaním fotografií a videozáznamu z podujatia a s ich zverejnením na webovom sídle mesta Stupava, na oficiálnej stránke mesta Stupava na sociálnej sieti a v Stupavských novinách. Súhlas udeľujem do odvolania. Zároveň beriem na vedomie svoje práva, ktoré spočívajú v tom, že takto poskytnutý súhlas som oprávnený kedykoľvek písomne odvolať, môžem od prevádzkovateľa požadovať prístup k osobným údajom týkajúcich sa mojej osoby, mám právo na opravu osobných údajov, na vymazanie osobných údajov alebo na obmedzenie spracúvania osobných údajov, ako aj v práve na prenosnosť osobných údajov a práve podať návrh na začatie konania podľa § 100 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov.
E-mailová adresa na uplatnenie práv je **zodpovednaosoba@stupava.sk.**

Podpis:

Návratku je potrebné poslať na:
Referát sociálnych vecí MsÚ Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, príp. elektronicky na **sona.tomekova@stupava.sk.**

Prihlášku môžete odovzdať aj osobne na podateľni mestského úradu alebo priamo na príslušnom referáte.
V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte p. Tomekovú na tel. čísle **02 6020 0914**.

Milí Stupavčania,

ako po minulé roky, aj tento rok chceme spolu s vami osláviť vaše jubileá 75, 80, 85, 90 a viacročné. Vždy bolo pekným zvykom stretnúť sa na posedení pri hudbe, občerstvení a kultúrnom programe, ktorý pre vás pripravujú deti z folklórneho súboru Stupavjánek, spevácky súbor Stupavjan a deti zo ZUŠ Stupava.

V minulosti sme vás pozývali prostredníctvom pozvánky, ktorú sme vám zasielali na adresu. Podľa zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov môžeme vaše osobné údaje spracovať len na základe Vášho písomného súhlasu.

V tomto vydaní Stupavských novín nájdete prihlášku na stretnutia jubilantov, ktorá platí až do odvolania.

Vyplnenú prihlášku odovzdajte najneskôr do 15. októbra 2019. Následne vám bude doručená pozvánka na stretnutie jubilantov 2019 s presným dátumom konania.

Tešíme sa na stretnutie s vami.

STUPAVA CUP 2019

Po roku klub HC Tatran Stupava opäť otvoril brány pre medzinárodný dievčenský turnaj rôznych kategórií. Posledný prázdninový víkend tak boli naplno vyťažené obe stupavské haly i hala Malina v Malackách.

Na tomto predsezónnom turnaji, na ktorom štartovali také kvalitné družstvá, ako napríklad maďarský Győr ETO KC, rakúsky Hypo Niederösterreich Wien, česká DHC Slavia Praha alebo slovenské špičkové družstvá HK Slovan Duslo Šaľa, HK AS Trenčín, MŠK Dunajská Streda či slovinská ŽRK Izola, si tréneri mohli v medzinárodnej konfrontácií vyskúšať, ako sú ich družstvá pripravené na novú sezónu.

Výborná kvalita

Môžeme povedať, že dievčatá z MŠK Dunajská Streda opäť potvrdili svoj vysoký štandard a ich finálový súboj s Győr ETO KC bol lahôdkou v kategórií mladších žiačok – U12, kde sa na konci radovali dievčatá z Maďarska. V kategórií starších žiačok – U14 sa špičkovou hádzanou prezentovali hráčky HK Slovan Duslo Šaľa, ktoré podľahli v napínavom finále českému klubu DHC Slavia Praha 11:13. V kategórii mladších dorasteniek – U16 si trofej za víťazstvo odniesli hráčky HK AS Trenčín po finálovej výhre 11:10 nad tímom MŠK Dunajská Streda.

Stupavské dievčatá

Naše dievčatá sa umiestnili viac-menej v pokojných vodách stredu tabuliek. V kategórií U16 obsadili celkové siedme miesto zo šestnástich tímov. Dievčatá v kategórií U14 skončili na osemnástom mieste z dvadsiatich štyroch tímov. A dievčatá v kategórií U12 skončili na delenom piatom až ôsmom mieste, respektíve na delenom deviatom až dvanástom mieste z dvadsať jeden tímov.

Poďakovanie

Radi by sme sa v mene klubu poďakovali všetkým dobrovoľníkom, ktorí počas turnaja vypomáhali v halách. Veľmi nás teší, že sa účasť tímov v porovnaní s minulým rokom výrazne rozšírila. Nielen počtom tímov, ale aj počtom krajín, vďaka čomu sa kvalita turnaja posunula na vyššiu úroveň. Ďakujeme.

Daniel Jančár
Foto: Lesanka Jánošíková
a Lucia Obžerová

Trofeje z Kuřimi

Na záver letnej prípravy vycestovali mladší žiaci s trénerkou Natáliou Szökeovou do nášho partnerského mesta Kuřim na dvojdňový hádzanársky turnaj.

Na prvý zápas nastúpili proti HK Ivančice a víťazstvo 16:9 im vlialo do žíl pozitívnu energiu. Nič na tom nezmenil ani nasledujúci súboj s tímom Sokol Nové Veselí, ktorý chalani po veľmi vyrovnanom priebehu prehrali len tesne 7:9. Ďalším súperom boli hráči Tatrana Bohunice. Už polčasový nerozhodný výsledok napovedal, že to bude nervák do samého konca. A veru tak aj bolo. Víťazstvo 8:7 si naši chlapci vybojovali až v záverečných sekundách a patrične si ho aj užili. Štvrtý zápas proti evidentne menej vyhratému družstvu SHC Maloměřice 12:4 bol pre nich už len povinnou jazdou.

Play-off

V sobotu ráno začali play-off zápasy a na našich chlapcov čakalo v prvom kole družstvo Slavia Uherské Hradiště. Počas celého zápasu dodržiavali pokyny trénerky a odmenou im bol postup do semifinále po výhre 10:7. V ňom už na nich čakala Jiskra Havlíčkův Brod. Výborné zákroky brankára Jakuba Kmeťa našich chlapcov držali nad vodou počas celého zápasu. Po nerozhodnom výsledku prišli na rad sedemmetrové hody. Naši chlapci nezaváhali ani raz a bol to práve Jakubov skvelý zákrok, ktorý ich posunul do finále!

Finále

V rozhodujúcom zápase o prvenstvo sa stretli mladí hráči HC Tatran Stupava s rovesníkmi zo Sokola Ostrava. Urastení súperi sa javili pred samotným zápasom ako jasní favoriti. Porada pred zápasom padla na úrodnú pôdu a výškovú prevahu súperov nahrádzali naši hráči bojovnosťou a rýchlosťou. V závere im už trochu chýbali sily a museli skloniť hlavy pred súpermi po prehre 10:12. Po samotnom finále strana hostí vzdala našim chalanom hold za predvedenú hru!

Trofeje idú domov

Kuřim našim chlapcom dopriala viac ako dosť. Okrem trofeje za výborné druhé miesto putovala do Stupavy ešte jedna trofej – Jakub Jánoš, hrajúci na spojkách, si odviezol cenu aj pre najlepšieho hráča turnaja! GRATULUJEME!!!

Daniel Jančár
Foto: SK Kuřim

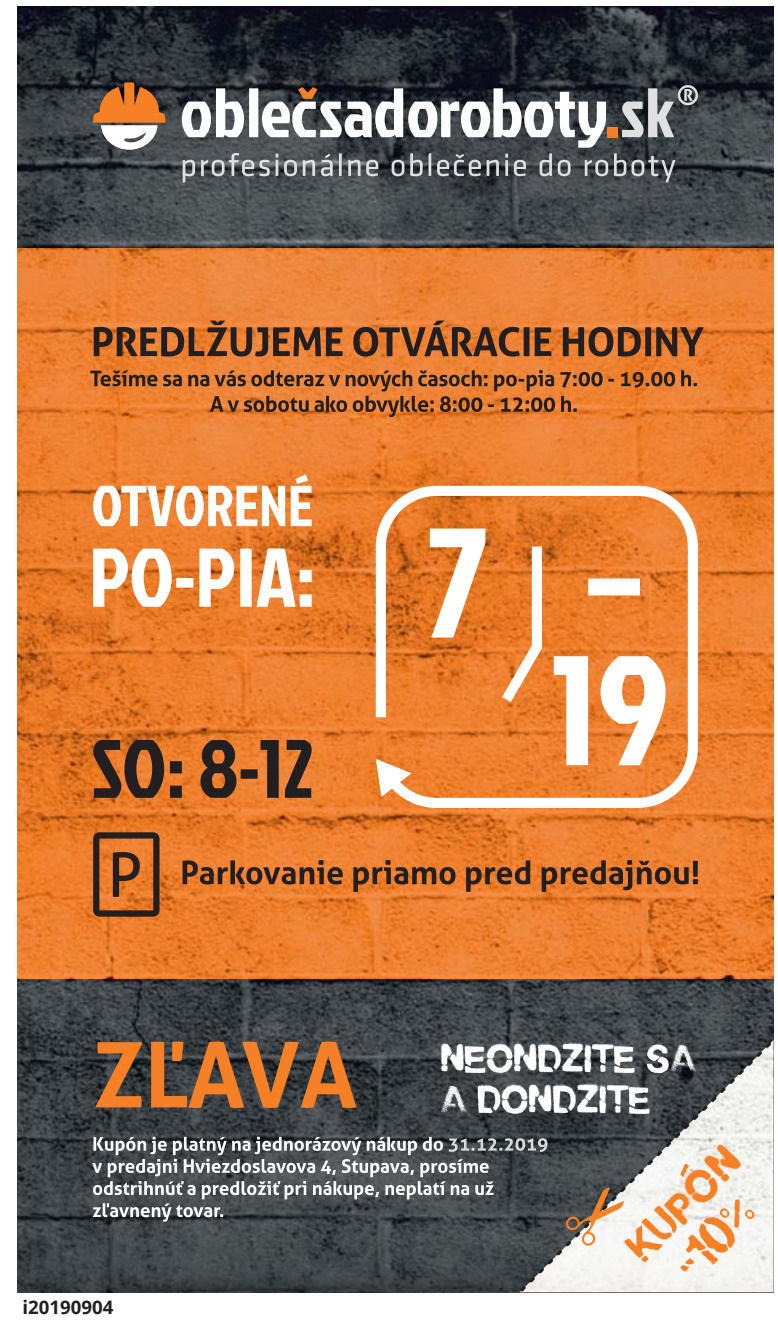

i20190904

Via ferrata – zaistená železná cesta

Členovia Klubu slovenských turistov Tatran Stupava sa v rámci svojich plánovaných aktivít zúčastnili na výstupe na Martinské hole v Malej Fatre cestou po prvej oficiálnej slovenskej ferrate.

Názov ferrata pochádza z talianskeho pojmu via ferrata a označuje turistickú trasu, ktorá je zaistená fixnými oceľovými lanami, stúpačkami, klasickými rebríkmi a mostíkmi. Prechádza väčšinou skalnatým terénom a práve vďaka istiacim prvkom sprístupňuje horolezecké terény aj bežným turistom.

Podľa náročnosti sú via ferraty rozdelené od najľahších po veľmi náročné a označené sú písmenami A až F. Z bezpečnostného hľadiska na zvládnutie akejkoľvek ferraty potrebujete tzv. ferratový set, ktorý obsahuje horolezecký sedák, tlmič pádov a prilbu. Samozrejme, nevyhnutná je správna obuv a praktické sú aj rukavice, a to i v letnom období. V zimných mesiacoch sú na spomínanej ferrate potrebné aj mačky.

Ferrata Horskej záchrannej služby v Martinských holiach bola vďaka podpore sponzorov a mesta Martin vybudovaná v priebehu rokov 2013 a 2014 dobrovoľníkmi z horskej záchrannej služby. Turistom slúži celoročne s výnimkou dvoch uzáver, a to 15.4. – 31.5. a 15.9. – 31.10. Ferrata je bezplatná a ako väčšina ferrát je aj táto jednosmerná.

Vzdialenosť 12,3 km – prevýšenie 785 m – čas 5 - 6 hodín

Štartovali sme na autobusovej zástavke Martin-Stráne. Červená značka nás po asfaltke doviedla k penziónu, kde si potrebný výstroj môžete aj požičať. Za ním už viedla lesná cesta kopírujúca Pivovarský potok, ktorý tu v priebehu času vytvoril divokú roklinu. Asi po hodinke cesty, ešte stále bez istenia, sme sa dostali k informačnému panelu, kde začínajú lezecké pasáže a treba si nasadiť sedák i prilbu. Náročnosť prvej časti je B, miestami C, je dostatočne istená a zvládne ju i priemerný turista. Po necelej hodinke lezenia sa pri informačnej tabuli roklina rozdvojuje a poskytuje nielen miesto na oddych, ale i pohľad na krásny vysoký vodopád. Vľavo si môžete vybrať ľahšiu výstupovú cestu B, alebo vpravo náročnejšiu cestu s klasifikáciou C. Každá z nich trvá ešte asi tak pol hodinku, potom sa spoja a pokračujú ako modrá značka až k chatám na Martinských holiach. Odtiaľ sme po žltej značke zbehli asi 6,5 km na parkovisko Martin-Stráne, kde sme ferratu začínali. Kto si potrebuje šetriť kolená, môže si v letnej sezóne na cestu späť požičať kolobežku. Asfaltka z Martinských hôľ je však dlhá len asi 2 km, potom už pokračuje nie práve najpríjemnejšia lesná cesta, takže pri jazde nadol je potrebná naozaj veľká opatrnosť. Ferratu na Martinské hole si vychutnáte! Odporúčame ju každému, kto má rád trochu lezenia, kto túži po naozaj nádherných fotografiách, alebo chce len tak liezť, počúvať hukot potoka a neustále žasnúť nad silou prírody.

Jaroslava Bojkovská
Foto: Stanislav Bojkovský

Dva bronzy z ME

Členky Lukostreleckého klubu Stupava štartovali koncom augusta na Majstrovstvách Európy 2019 HDH IAA v 3D lukostreľbe, ktoré sa konali vo Varíne v Žilinskom kraji.

A ako si naše reprezentantky počínali? Eliška Filipová si v kategórii barebow juniorky vybojovala bronzovú medailu, rovnako ako Lenka Landlová v kategórii barebow do 15 rokov. Okrem toho sa Viktória Prokopová umiestnila na 7. mieste a Alžbetka Vargová na 11. mieste. Všetkým štyrom ďakujeme za reprezentáciu Slovenska i Stupavy.

Ivan Filip

Stupava MTB Sprint 2019

Posledný augustový deň sa v krásnom slnečnom počasí stretli vyznávači horských bicyklov, aby si zmerali svoje sily na lesných cestách a cyklochodníkoch zo Stupavy na Biely Kríž. Na trať dlhú 11 km s prevýšením 400 m odštartovalo 56 pretekárov vo veku od 9 do 72 rokov. Absolútnym víťazom sa časom 33:38 min. stal 18-ročný Marek Trnka s takmer pätnásťsekundovým náskokom pred druhým Lukášom Bohumelom a s náskokom 28,1 sekundy pred tretím Jaroslavom Čtvrteckým. Z jazdcov domáceho CK Koliesko Stupava sa najlepšie umiestnil Stanislav Brezovský na 12. mieste.

Medzi dievčatami bola najrýchlejšia Lucia Hollá časom 50:41 min., druhá skončila Denisa Dubovská časom 57:19 min. a na treťom mieste skončila Monika Palečková časom 59:59 min.

Text a foto: Juraj Jánošík

Na plnku potrebujeme:
– 1 kg zemiakov
– 1 kg kvasenej kapusty
– 600 g cibule
– 2 dcl oleja
– 2 lyžičky drvenej rasce
– 1 lyžičku korenia
– 2 hrste balšámu (mäta)
– soľ podľa potreby

Na cesto potrebujeme:
– 1 kg polohrubej múky
– 1,5 lyžičky sódy bikarbóny
– 1 lyžicu soli
– 1,5 dcl oleja
– 6 dcl vlažnej vody
– 1 droždie (42 g)
– 2 dcl mlieka
– 3 lyžice hladkej múky
– 1 lyžicu cukru

Kapustníky

Ak by ste mali záujem pripraviť svojim hosťom na Dni zelá špeciálnu slanú pochutinu z kyslej kapusty, pripravili sme pre vás recept na slané kapustníky.

Ďakujeme zaň pani Alenke Pieseckej, rodenej Stupavčanke, ktorá má recept v hlave a v rukách, ale bohužiaľ, nie na papieri… Neostávalo nám teda nič iné, len upiecť kapustníky spolu s ňou a zdokumentovať túto tradičnú pochutinu. Najväčším problémom bolo pre nás odhadnúť vhodné množstvo pre čitateľov, nakoľko pani Alenka zvykne na Dni zelá piecť kapustníky naozaj vo veľkom. Nám nakoniec z nižšie uvedenej dávky vyšlo približne šesťdesiatpäť kapustníkov. Recept si môžete pomerovo prispôsobiť, podľa toho, či máte záujem o menšiu alebo väčšiu dávku.

Príprava cesta

Na kysnuté cesto si pripravíme kvások. Do menšej misky si dáme 1 droždie, 2 dcl vlažného mlieka, 3 lyžice hladkej múky a 1 lyžicu cukru. Vykysnutý kvások pridáme do veľkej misy, kde už máme 1 kg polohrubej múky, 1,5 lyžice sódy bikarbóny, 1 veľkú lyžicu soli, 1,5 dcl oleja a približne 6 dcl vlažnej vody. Vypracujeme vláčne cesto, ktoré necháme ďalej kysnúť na teplom mieste, prípadne v špeciálnej nádobe na kysnutie.

Príprava plnky

Do vody si dáme uvariť zemiaky v šupke. Ošúpeme a postrúhame ich na hrubom strúhadle. Na panvičke si medzičasom osmažíme 600 g najemno pokrájanej cibule. Keď je cibuľa osmažená do zlatista, pridáme 2 malé lyžičky drvenej rasce, 1 lyžičku čierneho mletého korenia a dve hrste čerstvého alebo sušeného balšámu. Do veľkej misy si pripravíme vyžmýkanú a na menšie kúsky pokrájanú kapustu. Pridáme osmaženú cibuľku a nastrúhané zemiaky. Dochutíme soľou a korením podľa chuti a potreby, záleží od slanosti kapusty. Plnku prekladáme rukami, aby sa pekne spojila. Ako prízvukuje pani Alenka: „Plnku nikdy nemiešame, aby nám nevznikla z toho kaša!“ S takto pripravenou plnkou môžeme plniť cesto.

Príprava kapustníkov

Vykysnuté cesto si preklopíme na dosku. Oddeľujeme z neho malé kúsky, ktoré ponaťahujeme, naplníme plnkou a vytvarujeme z nich buchtičky alebo valčeky. Kapustníky, v našom prípade to boli valčeky, si pokladáme na papier na pečenie a potrieme vajíčkom. Kapustníky pečieme v teplovzdušnej rúre pri teplote 180 °C asi 25 minút do zlatista.

Recept: Alena Piesecká
Foto a text: Erika Piesecká

VYDAVATEĽ: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 20. septembra 2019, poradové číslo 6/2019, prvý ročník. **KONTAKTY:** e-mail: noviny@stupava.sk, tel.: 02/6020 0937 **REDAKČNÁ RADA:** Mgr. Erika Piesecká, PhDr. Stanislav Rumann, PhDr. Eva Švoňavová **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** redakčná rada **GRAFICKÉ SPRACOVANIE:** Ing. Matej Kotuľa **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 8 000 ks
Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch. **REGISTRÁCIA:** MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

ČAS NA ZMENU ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU

MESTSKÝ BICYKEL PRE KAŽDÉHO

Pre tých, čo „eko“ nepovažujú len za pózu, aj pre tých, ktorých prestali baviť dopravné zápchy, aj pre tých, čo chcú nájsť zdravie a krásu v pohybe.

NADCHNEME AJ VAŠE DETI

Naše detské modely majú všetko, čo modely pre dospelých. A dizajn, ktorý si deti zamilujú.

PREČO PRÍSŤ K NÁM?

Profesionáli s ľudským prístupom? Áno.
Pomoc pri výbere? Samozrejmosť.
Ale najmä.... máme vášeň pre bicyklovanie a prebudíme ju aj vo vás.

Hlavná 40, Stupava

0903 743 881 **www.koliesko.eu**

SINCE 1993

KOLIESKO

PREDAJ A SERVIS BICYKLOV

i20190906